

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์การจัดเก็บภาษีศุลกากรของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ เพื่อศึกษาสภาพการจัดเก็บภาษีศุลกากรของด่านศุลกากร และปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากรของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ ทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือจำนวน 10 แห่ง เพื่อศึกษาสภาพการจัดเก็บ และทำการสัมภาษณ์นายด่านศุลกากร เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ผลการศึกษาแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือและอำนาจหน้าที่ของด่านศุลกากร
- ส่วนที่ 2 การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรและสินค้าควบคุม
- ส่วนที่ 3 ผลงานสำคัญของด่านศุลกากร
- ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือและอำนาจหน้าที่ของด่านศุลกากร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ

ตาราง 4.1 สถานภาพนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ

ด่านศุลกากร	เพศ	อายุ (ปี)	อายุราชการ (ปี)	บุคลากรของด่าน (คน)
เชียงแสน จ.เชียงราย	ชาย	54	-	31
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 อ.เมือง จ.เชียงใหม่	หญิง	47	2	36
แม่สาย จ.เชียงราย	ชาย	55	2	44
ท่าอากาศยานเชียงใหม่	ชาย	52	3	30
เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่	ชาย	47	28	7
ที่ทำการประจำเขตอุตสาหกรรมภาคเหนือ (ลำพูน)	ชาย	49	30	38
แม่สะเรียง	ชาย	52	33	9
แม่ฮ่องสอน	ชาย	50	30	16
เชียงของ จ.เชียงราย	ชาย	55	1	13
แม่สอด	ชาย	50	1	41

จากตาราง 4.1 แสดงนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือจำนวน 10 ราย พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 9 ราย และเป็นเพศหญิง จำนวน 1 ราย ทั้งหมดมีอายุระหว่าง 47 – 55 ปี แทบทั้งหมดดำรงตำแหน่งนายด่านศุลกากร เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งในสำนักงานศุลกากร หรือที่ทำการศุลกากรเขตดำรงตำแหน่งอื่น คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนวางแผนและปราบปราม และสารวัตรศุลกากร นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ มีประสบการณ์ทำงานตำแหน่งปัจจุบันน้อยที่สุดคือ 1 – 3 ปี จำนวน 5 ราย ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่านั้น คือ มีประสบการณ์ 28 – 33 ปี จำนวน 4 ราย และไม่ระบุประสบการณ์ จำนวน 1 ราย ด่านศุลกากรแต่ละแห่งมีจำนวนบุคลากรมากน้อยแตกต่างกันไป ด่านศุลกากรอำเภอแม่สาย และแม่สอด เป็นหน่วยงานที่มีจำนวนบุคลากรมากที่สุด คือ 44 คน และ 41 คน ตามลำดับ รองลงมา คือ ด่านศุลกากรเชียงแสน ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ และที่ทำการประจำเขตอุตสาหกรรมภาคเหนือ (จ.ลำพูน) มีจำนวนบุคลากรระหว่าง 30 - 38 คน

ส่วนที่เหลือมีจำนวนบุคลากรระหว่าง 9-16 คน จำนวนบุคลากรแสดงให้เห็นถึงปริมาณงานและภาระความรับผิดชอบของแต่ละด้านบุคลากรเป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านบุคลากรสำคัญๆ ที่มีปริมาณสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรและมีรายได้สูง จะมีจำนวนบุคลากรมากกว่าหน่วยที่มีปริมาณงานและความรับผิดชอบน้อยกว่า

1.2 ภาระตามอำนาจหน้าที่ของด้านบุคลากร

จากการสัมภาษณ์ นายด้านบุคลากรในเขตภาคเหนือแต่ละราย สามารถสรุปให้เห็นว่าภาระอำนาจหน้าที่ของด้านบุคลากรแต่ละแห่งนั้น แบ่งหมวดงานภาระหน้าที่ได้ทั้งสิ้น 7 ด้านที่สำคัญ ดังนี้

1) ด้านการควบคุม

ภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของด้านบุคลากรด้านการควบคุมนั้น ประกอบด้วย การควบคุมสินค้า ขนพาหนะ และบุคคลเข้าออกผ่านชายแดนตามบริการพื้นที่รับผิดชอบ คือ ควบคุม ขนพาหนะ ควบคุมสินค้า รวมทั้งการตรวจปล่อยสินค้าที่นำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ควบคุมการขนถ่ายสินค้าผ่านแดนในเขตความรับผิดชอบทั้งหมด และควบคุมการนำสัมภาระติดตัว ผู้เดินทางผ่านเข้าใน-ออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านชายแดน

2) ด้านบริหารจัดการเก็บรายได้

ภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของด้านบุคลากรด้านบริหารจัดการเก็บรายได้ ประกอบด้วย การจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพากร และรายได้อื่นจากการปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำสินค้าต่างๆ เข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของผู้ประกอบการ พ่อค้าหรือนักธุรกิจทั่วไป หรือเรียกกันว่าการจัดเก็บภาษีอากรปกครอง ณ ด่านพรมแดน กล่าวคือ ด้านศุลกากรต้องปฏิบัติหน้าที่จัดหารายได้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแทนกรมสรรพากร จัดเก็บภาษีสรรพสามิตแทนกรมสรรพสามิต

3) ด้านการบริหารงานทั่วไป

ภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของด้านบุคลากรด้านบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานการบริหารบุคคล การดูแลด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุของด้านศุลกากร การบริหารงานเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารภายหลังการผ่านพิธีการศุลกากร (Post audit) และการตรวจสอบราคาจัดเก็บค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น รวมถึงมีหน้าที่เก็บรักษาของกลางในคดีความผิดกฎหมายศุลกากร การจำหน่ายของกลาง และดำเนินการเกี่ยวกับคดีและเบิกจ่ายเงินสินบนรางวัล การทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ คือทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมกิจการของด้านศุลกากร ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษา พ่อค้า และประชาชนซึ่งให้ความสนใจ

กิจการของด่านศุลกากรหรือกรมศุลกากร นอกจากภาระหน้าที่ต่างๆ ที่อธิบายมาแล้วทั้งหมด ปัจจุบันการพัฒนางานบริหารมีความจำเป็นตามการปฏิรูประบบราชการ ดังนั้นด่านศุลกากรจึงต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงการบริการ เพื่อให้เกิดบริการตามภาระหน้าที่ในลักษณะการให้บริการแหล่งเดียว (One Stop Service) ให้เทียบได้กับการบริการที่ได้รับการยอมรับของสากล ด้วยการนำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารและบริการให้มีประสิทธิภาพอีกหน้าที่หนึ่งด้วย

4) ด้านการป้องกันและปราบปราม

ภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของด่านศุลกากรด้านการป้องกันและปราบปราม ประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ รวมทั้งการต่อต้าน การทำลายล้างกลุ่มอิทธิพลหนีภาษี และค้ายาเสพติดในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ นอกจากนี้จะปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามตามลำพังแล้วยังต้องให้ความร่วมมือและปฏิบัติงานร่วมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานป้องกันปราบปราม และหน่วยงานปกครองอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายอีกด้วยหากสามารถสืบสวนกระทั่งจับกุม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายศุลกากรหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับศุลกากร หน่วยงานศุลกากรต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับศุลกากรแก่ผู้ถูกจับกุมนั้นๆ อีกทางหนึ่ง

ภาระหน้าที่ป้องกันและปราบปรามตามกฎหมาย ในขณะนี้ถูกดำเนินไปอย่างเข้มข้น เพราะปรากฏว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการลักลอบหนีศุลกากรหรือหลีกเลี่ยงภาษีอากรในทางศุลกากร และการค้า ยาเสพติดเป็นจำนวนมาก และรัฐบาลมีนโยบายป้องกันและปราบปราม ขบวนการเหล่านี้อย่างจริงจัง ดังนั้นด่านศุลกากรทุกแห่งจำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามเพื่อลดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายศุลกากรให้หมดสิ้นไป

5) ด้านการบริหารงานพิธีการศุลกากร

ภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของด่านศุลกากรด้านการบริหารงานพิธีการศุลกากร ประกอบด้วย ภาระหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติพิธีการศุลกากร การกำหนดราคาศุลกากร รับผิดชอบพิธีการศุลกากรแก่สินค้าที่นำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักร

6) ด้านการส่งเสริมนโยบายของรัฐ

ภาระหน้าที่ด้านการส่งเสริมนโยบายของรัฐ คือ ด่านศุลกากรต้องปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมการค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการส่งออก ผลักดันการขนส่งผ่านแดน การท่องเที่ยวในภูมิภาคสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้ผ่านพิธีการศุลกากร อำนวยความสะดวกในผ่านพิธีการ

ศุลกากร และดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการส่งออกโดยมาตรการทางภาษีอากรและมาตรการทางการบริการ เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ นอกเหนือจากนั้นต้องปฏิบัติแก่ผู้ประกอบการทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรเพื่อสร้างสัมพันธอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

7) ด้านอื่นๆ

ภาระตามอำนาจหน้าที่ของด่านศุลกากร คือ การปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมศุลกากร และหรือกระทรวงการคลัง กระทรวงอื่นๆ

ส่วนที่ 2 การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรและสินค้าควบคุม

2.1 รายได้และแหล่งที่มาของรายได้ของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ

ทำการประมวลการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแต่ละแห่ง พร้อมบรรยายรายละเอียดจากนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือของด่านศุลกากรแห่งนั้น เพื่อให้เห็นแนวโน้มรายได้ของด่านศุลกากรแต่ละแห่งเป็นไปในทิศทางใด และมีองค์ประกอบของรายได้จากแหล่งใดบ้าง สำหรับการประมวลการจัดเก็บรายได้ทำการสรุประหว่างปีงบประมาณ 2542-2546 ผลการศึกษามีดังนี้

ตาราง 4.2 มูลค่าการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรในเขตภาคเหนือ ระหว่างปีงบประมาณ
2542 - 2546

ด้านศุลกากร	2542	2543	2544	2545	2546
	มูลค่า (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)
แม่สาย	12,254,432	14,777,561	12,684,004	12,750,230	20,695,349
	-	(20.59)	(-14.17)	(0.52)	(62.31)
เชียงใหม่	61,232,462	49,473,996	99,955,346	168,217,325	150,041,346
	-	(-19.20)	(102.04)	(68.29)	(-10.81)
เชียงใหม่	2,490,544	2,109,505	2,947,899	5,359,426	6,681,616
	-	(-15.30)	(39.74)	(81.80)	(24.67)
แม่ฮ่องสอน	1,803,860	1,430,809	2,976,024	2,899,637	7,447,868
	-	(-20.68)	(108.00)	(-2.57)	(156.86)
แม่ฮ่องสอน	6,325,425	5,964,896	6,192,052	7,697,804	21,475,611
	-	(-5.70)	(3.81)	(24.32)	(178.98)
เชียงใหม่	1,523,246	4,908,301	4,506,360	669,837	139,719
	-	(222.23)	(-8.19)	(-85.14)	(-79.14)
ท่าอากาศยานเชียงใหม่	43,061,812	44,487,811	54,623,068	77,132,052	64,607,457
	-	(3.31)	(22.78)	(41.21)	(-16.24)
แม่สอด	69,330,940	71,819,201	98,814,068	64,990,731	44,644,409
	-	(3.59)	(37.59)	(-34.23)	(-31.31)
ทุ่งช้าง	668,506	986,579	1,023,125	1,751,244	2,172,185
	-	(47.58)	(3.70)	(71.17)	(24.04)
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3	-	3,651,840	457,531	1,289,217	2,529,644
	-	-	(-87.47)	(181.78)	(96.22)
รวม	198,691,227	195,958,659	283,721,946	341,468,286	317,905,560
	-	(-1.38)	(44.79)	(20.35)	(-6.90)

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากข้อมูลการจัดเก็บรายได้แสดงในตาราง 4.2 เป็นยอดเงินจัดเก็บจากแต่ละแห่ง พบว่า ในปีงบประมาณ 2542 และ 2543 การจัดเก็บภาษีศุลกากรของด้านศุลกากรแม่สอดมียอดสูงสุด คือ 69.3 ล้านบาท 71.8 ล้านบาท ตามลำดับ รองลงมาคือด้านศุลกากรเชียงใหม่ มียอดสูงสุด 61.2 ล้านบาท

บาท และ 49.5 ล้านบาท ตามลำดับ และด้านบุคลากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ จัดเก็บได้สูงสุดเป็นอันดับที่ 3 มียอดจัดเก็บเท่ากับ 43.1 ล้านบาท และ 44.5 ล้านบาท ตามลำดับ แต่ในปีงบประมาณ 2544 - 2546 ปรากฏว่าด้านบุคลากรเชียงใหม่มียอดจัดเก็บรายได้สูงสุด คือ 99.9 ล้านบาท 168.2 ล้านบาท และ 150.2 ล้านบาท ตามลำดับ สอดคล้องกับการวิจัยของกรรณิกา เพชรแก้ว (2547) ที่ได้ทำการศึกษาการค้าและการขนส่งทางเรือในแม่น้ำโขงด้านอำเภอเชียงแสน พบว่า ระดับน้ำในหน้าแล้งและหน้าน้ำหลากการเดินเรือเพื่อการค้าและขนส่งในแม่น้ำสายนี้มีความแตกต่างกัน แสดงว่า ช่วงหน้าน้ำหลากจะมีปริมาณการใช้เส้นทางขนส่งมากกว่าช่วงหน้าน้ำแล้ง ส่งผลถึงการค้าระหว่างกัน ที่มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยวัดได้จากยอดการจัดเก็บภาษีศุลกากรของด้านศุลกากรเชียงใหม่ในช่วงที่ต่างกัน รองลงมา คือ ด้านศุลกากรแม่สอด ยอดการจัดเก็บรายได้ในปี 2544 เท่ากับ 98.8 แต่ในปี 2545 และ 2546 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่มียอดจัดเก็บได้เป็นอันดับที่สองรองจาก ด้านศุลกากรเชียงใหม่ คือ ยอดจัดเก็บเท่ากับ 77.1 และ 64.6 ล้านบาท ตามลำดับ

ส่วนที่มาของรายได้เมื่อพิจารณารายละเอียดการสัมภาษณ์นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือก็ทำให้เห็นว่าโครงสร้างรายได้ของด่านศุลกากรแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการจัดเก็บอากรขาเข้า รองลงมาเป็นค่าธรรมเนียม เช่น นายด่านศุลกากรเชียงใหม่ ระบุว่ารายได้เป็นอากรขาเข้าประมาณร้อยละ 97 และค่าธรรมเนียมศุลกากร ประมาณร้อยละ 3 ส่วนนายด่านศุลกากรแม่สะเรียง ระบุว่ารายได้ส่วนส่วนใหญ่มาจากอากรขาเข้าประมาณร้อยละ 99.09 ค่าธรรมเนียมประมาณร้อยละ 0.90 และมูลค่าการขายของกลางและของตกค้าง ประมาณร้อยละ 0.01 นายด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ระบุว่าส่วนใหญ่เป็นรายได้จากอากรขาเข้าประมาณร้อยละ 90.5 และค่าธรรมเนียมประมาณร้อยละ 9.95 และนายด่านศุลกากรแม่สอดระบุว่าส่วนใหญ่เป็นรายได้จากอากรขาเข้า ประมาณร้อยละ 78.9 ภาษีมูลค่าเพิ่ม ประมาณ ร้อยละ 10.6 ค่าธรรมเนียมศุลกากรประมาณร้อยละ 8.05 ภาษีบำรุงท้องถิ่น ประมาณร้อยละ 1.18 ค่าปรับประมาณร้อยละ 1.16 และรายได้เบ็ดเตล็ดประมาณร้อยละ 0.12

แสดงว่า การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่เป็นรายได้มาจากอากรขาเข้า รองลงมาคือ ค่าธรรมเนียมศุลกากร มูลค่าการขายของกลางและของตกค้าง และภาษีอื่นๆ คือ ภาษีบำรุงท้องถิ่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเก็บแทนหน่วยงานอื่น

ภาพ 4.1 แสดงสถานที่ตั้งด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ
ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

2.2 การจัดเก็บรายได้จำแนกตามด้านศุลกากรในเขตภาคเหนือแต่ละแห่ง

สำหรับการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรในเขตภาคเหนือแต่ละด้านในช่วง 5 ปีย้อนหลัง คือปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีรายละเอียดนำเสนอต่อไปนี้

1. การจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรแม่สาย

ด้านศุลกากรแม่สายมีเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบตามกฎหมายศุลกากรทางด้านจังหวัด เชียงราย ยกเว้นเขตอำเภอ เชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเทิง กิ่งอำเภอเวียงแก่นและกิ่งอำเภอ ขุนตาล ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของด้านศุลกากรเชียงของ จังหวัดพะเยา ยกเว้นเขตอำเภอเชียงคำ ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของด้านศุลกากรเชียงของ และสนามบินศุลกากรเชียงรายหรือท่าอากาศยาน เชียงราย ผลการจัดเก็บรายได้ในช่วงปีงบประมาณ 2542–2546 มีดังนี้

ตาราง 4.3 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรแม่สาย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	676,791	396,766	1,636,831	893,471	906,563
พฤศจิกายน	706,018	798,864	1,979,971	3,133,758	547,603
ธันวาคม	1,882,641	2,194,236	1,471,136	494,387	884,721
มกราคม	1,646,111	1,001,283	2,478,972	1,633,084	721,951
กุมภาพันธ์	808,556	623,243	1,450,924	1,328,690	816,967
มีนาคม	933,193	847,420	171,097	1,195,862	1,037,292
เมษายน	737,339	632,063	134,010	1,244,943	871,295
พฤษภาคม	675,924	1,120,931	112,049	1,110,720	1,419,272
มิถุนายน	810,323	1,148,608	214,473	567,419	1,257,431
กรกฎาคม	1,069,758	973,486	640,069	640,211	2,313,464
สิงหาคม	825,885	2,653,564	1,374,427	409,246	3,410,871
กันยายน	1,481,892	2,387,097	1,020,044	98,440	6,507,919
รวม	12,254,432	14,777,561	12,684,004	12,750,230	20,695,349
ร้อยละ	-	20.59	-14.17	0.52	62.31

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.3 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สาย ระหว่างปีงบประมาณ 2542–2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าระหว่าง 12.2–20.7 ล้านบาท อัตราการจัดเก็บรายได้ในช่วง 5 ปี ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นยกเว้นในปี 2544 ที่มีปัญหาชายแดนกับประเทศพม่าทำให้การจัดเก็บรายได้ลดน้อยลงต่อจากนั้นเพิ่มขึ้นโดยตลอดและสูงสุดในปี 2546 คือ ร้อยละ 62.31 เมื่อสังเกตรายละเอียดการจัดเก็บแต่ละเดือนของแต่ละปีงบประมาณ ปรากฏว่าในช่วงเดือนพฤศจิกายน–มกราคม ของปีงบประมาณ 2542 – 2545 มีการจัดเก็บรายได้สูงกว่าเดือนอื่นๆ

สำหรับสินค้านำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรแม่สาย ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก โค-กระบือมีชีวิต มูลค่า 40.6 ล้านบาท อันดับที่สอง รถแทรกเตอร์ มูลค่า 13.5 ล้านบาท อันดับที่สาม ดอกไม้สด มูลค่า 8.5 ล้านบาท อันดับที่สี่ เปลือกไม้ มูลค่า 1.8 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ผ้าผืน ผ้าทอ มูลค่า 1.6 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก น้ำมันเชื้อเพลิง มูลค่า 227.8 ล้านบาท อันดับที่สอง เหล็กเส้น มูลค่า 109.7 ล้านบาท อันดับที่สาม ปูนซีเมนต์ มูลค่า 100.4 ล้านบาท อันดับที่สี่ ยางรถยนต์ มูลค่า 69.7 ล้านบาท อันดับที่ห้า เครื่องจักร-อุปกรณ์ไฟฟ้า มูลค่า 49.2 ล้านบาท ส่วนปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าราชอาณาจักร สูงสุด 5 อันดับ คือ สินค้าเบ็ดเตล็ด มูลค่า 29.5 ล้านบาท โค-กระบือมีชีวิต มูลค่า 24.5 ล้านบาท เปลือกก้อ มูลค่า 5.1 ล้านบาท สุรา มูลค่า 4.0 ล้านบาท และกระเทียม มูลค่า 1.9 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร คือ น้ำมันเชื้อเพลิง มูลค่า 364.4 ล้านบาท สินค้าเบ็ดเตล็ด มูลค่า 339.1 ล้านบาท แผ่นเหล็กชุบสังกะสี มูลค่า 168.8 ล้านบาท ยางรถยนต์ มูลค่า 145.4 ล้านบาท และปูนซีเมนต์ มูลค่า 126.0 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าจากประเทศพม่าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเบ็ดเตล็ดและผลิตภัณฑ์สิ่งมีชีวิต ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านศุลกากรแม่สาย คือ สินค้าพลังงาน และวัตถุดิบที่ใช้ในการก่อสร้าง

2. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงแสน

ด่านศุลกากรเชียงแสนมีเขตพื้นที่รับผิดชอบเฉพาะอำเภอเชียงแสน สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (2547) กล่าวถึงด่านศุลกากรแห่งนี้ว่า เป็นด่านศุลกากรที่สำคัญด่านหนึ่ง คือ มีการขยายตัวทางการค้าในอำเภอเชียงแสนอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับอำเภอเชียงแสนมีเขตติดต่อกับทั้งประเทศพม่าและสาธารณชนชาติปไตยประชาชนลาว รวมทั้งสามารถเป็นประตูนำเข้า-ส่งออกสินค้าระหว่างประเทศไทย-จีน เพื่อผ่านไปยังเมืองต่างๆ ของไทยและจีนได้ โดยใช้เส้นทางเดินเรือระหว่างแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ผ่านลำน้ำโขงมายังอำเภอเชียงแสนเป็นระยะทาง 380 กิโลเมตร อันเป็นไปตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจ จึงมีผลทำให้ด่านศุลกากรเชียงแสนเป็น

ด้านที่ต้องรองรับการขยายตัวทางการค้าหรือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ในช่วงปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.4 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงแสน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	2,190,206	10,525,682	8,054,558	21,535,684	8,676,334
พฤศจิกายน	7,494,588	10,080,956	10,336,120	28,117,182	15,567,465
ธันวาคม	22,065,047	5,719,682	8,062,857	28,953,281	15,506,246
มกราคม	9,170,533	4,158,569	6,346,406	23,967,367	11,976,793
กุมภาพันธ์	3,401,381	1,570,166	7,997,231	6,141,149	3,974,538
มีนาคม	1,495,651	2,267,944	9,965,350	6,509,217	6,186,150
เมษายน	800,620	1,634,059	8,561,648	3,051,676	5,238,498
พฤษภาคม	1,376,236	1,507,749	6,250,902	6,548,158	6,770,467
มิถุนายน	1,261,685	1,317,620	4,581,445	8,675,002	7,696,305
กรกฎาคม	680,380	987,806	5,382,764	9,603,232	18,437,663
สิงหาคม	2,997,080	2,978,177	7,287,571	8,878,523	15,234,157
กันยายน	8,299,055	6,725,586	17,128,495	16,236,854	34,776,730
รวม	61,232,462	49,473,996	99,955,346	168,217,325	150,041,346
(ร้อยละ)	-	-19.20	102.04	68.29	-10.81

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.4 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงแสน ระหว่างปีงบประมาณ 2542-2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าระหว่าง 49.5-168.2 ล้านบาท อัตราการจัดเก็บรายได้ในช่วง 5 ปี ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในปี 2546 อัตราการจัดเก็บลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะผลจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-จีน ภาษีของสินค้าพิกัดที่กำหนดมีอัตราลดลงกระทันหันเหลือร้อยละ 0 (ศูนย์) เมื่อสังเกต รายละเอียดการจัดเก็บแต่ละเดือน ปรากฏว่า ในช่วงเดือนกันยายน-มกราคมของแต่ละปีงบประมาณ 2542-2545 มีการจัดเก็บรายได้สูงกว่าเดือนอื่น ๆ

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรเชียงแสน ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชาอาณาจักร อันดับแรก แอปเปิ้ลสด มูลค่า 262.7 ล้านบาท อันดับที่สอง กระป๋องมีชีวิด มูลค่า 165.5 ล้านบาท อันดับที่สาม สาลี่สด มูลค่า 43.0 ล้านบาท อันดับสี่ ไม้สักแปรรูป มูลค่า 39.2 ล้านบาท และอันดับที่ห้า เมล็ดทานตะวันไม่สามารถบริโภคได้ มูลค่า 26.9 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก ลำไยอบแห้ง มูลค่า 885.3 ล้านบาท อันดับที่สอง ขากรถยนต์ มูลค่า 510.6 ล้านบาท อันดับสาม ขางแผ่นรมควันชั้น 3 มูลค่า 93.3 ล้านบาท อันดับสี่ น้ำมันพืช มูลค่า 80.3 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ผงชูรส มูลค่า 74.5 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าราชาอาณาจักร มูลค่าสูงสุด 5 อันดับ คือ แอปเปิ้ลสด มูลค่า 181.3 ล้านบาท ไม้สักจีนแปรรูป มูลค่า 91.1 ล้านบาท กระป๋องมีชีวิด มูลค่า 90.1 ล้านบาท สาลี่สด มูลค่า 61.8 ล้านบาท และกระเทียม มูลค่า 42.1 ล้านบาท ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร คือ ลำไยอบแห้ง มูลค่า 2,268.1 ล้านบาท ขางแผ่นรมควันชั้น 3 มูลค่า 171.1 ล้านบาท ขากรถยนต์ มูลค่า 95.4 ล้านบาท ขางแห้ง มูลค่า 53.8 ล้านบาท และตะพานน้ำมีชีวิด มูลค่า 42.4 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าจากประเทศลาวและจีนคือผลิตภัณฑ์การเกษตรที่เป็นผลไม้เมืองหนาว และสินค้านำออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านศุลกากรเชียงแสนมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป (ลำไยอบแห้ง)

3. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงของ

ด่านศุลกากรเชียงของ มีความรับผิดชอบในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ อำเภอเทิง กิ่งอำเภอเวียงแก่น กิ่งอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย และอำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการจัดเก็บรายได้ในปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีดังนี้

ตาราง 4.5 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงของ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	238,378	216,891	192,715	198,921	2,212,556
พฤศจิกายน	164,306	190,759	146,812	160,459	552,945
ธันวาคม	190,712	226,341	200,724	374,964	478,490
มกราคม	387,229	166,356	285,062	387,457	428,752
กุมภาพันธ์	211,328	166,339	349,233	323,097	832,849
มีนาคม	203,236	238,257	436,680	351,995	332,634
เมษายน	201,249	113,975	228,810	305,660	367,327
พฤษภาคม	114,288	210,930	326,929	375,976	478,723
มิถุนายน	256,681	244,038	215,368	319,441	473,681
กรกฎาคม	157,461	122,853	229,279	362,166	220,096
สิงหาคม	208,845	124,141	122,481	206,288	163,289
กันยายน	156,831	88,626	213,806	1,993,002	140,274
รวม	2,490,544	2,109,505	2,947,899	5,359,426	6,681,616
(ร้อยละ)	-	-15.30	39.74	81.80	24.67

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.5 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงของระหว่างปีงบประมาณ 2542 – 2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าระหว่าง 2.1 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2543 และสูงสุด 6.7 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2546 ผลการจัดเก็บของด่านศุลกากรแห่งนี้ ในแต่ละเดือนไม่สูงมากนักยกเว้นเดือนกันยายน ปีงบประมาณ 2545 จัดเก็บได้ 2.0 ล้านบาท และเดือนตุลาคมปีงบประมาณ 2546 จัดเก็บรายได้สูงถึง 2.2 ล้านบาท สำหรับอัตราการจัดเก็บรายได้ในช่วง 5 ปี ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปีแต่ในปี 2546 แม้จะมีอัตราเพิ่มขึ้นแต่อัตราการเพิ่มดังกล่าวก็มีแนวโน้มลดลง

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรเชียงของ ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก ไม้แปรรูป มูลค่า 83.5 ล้านบาท อันดับที่สอง ถ่านหิน มูลค่า 79.8 ล้านบาท อันดับที่สาม แอปเปิ้ล มูลค่า 4.6 ล้านบาท อันดับที่สี่ รถแทรกเตอร์ รถบรรทุก มูลค่า 2.8 ล้านบาท อันดับที่ห้า สินค้าเบ็ดเตล็ด มูลค่า 2.4

ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก อาหารและเครื่องดื่ม มูลค่า 175.4 ล้านบาท อันดับที่สอง วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง มูลค่า 121.5 ล้านบาท อันดับที่สาม น้ำมันดีเซล มูลค่า 66.7 ล้านบาท อันดับที่สี่ น้ำมันเบนซิน มูลค่า 25.8 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ยานพาหนะ มูลค่า 20.6 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าราชอาณาจักรที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ ไม้แปรรูป มูลค่า 75.3 ล้านบาท ถ่านหินลิกไนต์ มูลค่า 62.3 ล้านบาท รถแทรกเตอร์ มูลค่า 6.9 ล้านบาท แอปเปิ้ล มูลค่า 5.7 ล้านบาท และโค-กระบือมีชีวิต มูลค่า 4.6 ล้านบาท ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรมูลค่าสูงสุด คือ อาหารและเครื่องดื่ม มูลค่า 155.6 ล้านบาท วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง มูลค่า 145.2 ล้านบาท น้ำมันดีเซล มูลค่า 119.8 ล้านบาท ยางพารารวมวัน มูลค่า 31.4 ล้านบาท และน้ำมันเบนซิน มูลค่า 26.1 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้า จากประเทศลาวผ่านด่านศุลกากรเชียงของมากที่สุด คือ ไม้แปรรูป และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านศุลกากรเชียงของมากที่สุด คือ อาหารและเครื่องดื่ม

4. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน

ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน มีหน้าที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอปางมะผ้า และอำเภอขุนยวม และร่วมกับเขตพื้นที่รับผิดชอบของด่านแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย (สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3, 2547) ในปีงบประมาณ 2542-2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.6 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	13,510	137,500	134,372	158,480	488,967
พฤศจิกายน	53,469	116,320	266,104	119,925	502,737
ธันวาคม	52,861	108,440	411,395	261,141	707,754
มกราคม	171,914	74,480	396,565	326,730	1,026,715
กุมภาพันธ์	141,625	11,930	389,700	370,760	890,993
มีนาคม	108,131	140,230	311,920	269,110	842,677
เมษายน	49,090	141,718	255,518	309,610	587,055
พฤษภาคม	92,600	48,010	260,280	421,510	233,817
มิถุนายน	372,710	146,626	225,290	29,119	588,979
กรกฎาคม	315,480	194,040	70,640	126,340	648,690
สิงหาคม	147,680	149,372	115,020	276,487	443,195
กันยายน	284,790	162,143	139,220	230,425	486,289
รวม	1,803,860	1,430,809	2,976,024	2,899,637	7,447,868
(ร้อยละ)	-	-20.68	108.00	-2.57	156.86

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.6 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ระหว่างปีงบประมาณ 2542-2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าระหว่าง 1.4 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2543 และสูงสุด 7.4 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2546 สำหรับอัตราการจัดเก็บรายได้ในช่วง 5 ปี ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปี เว้นแต่ปี 2544 มีอัตราลดลงเล็กน้อยแต่ปีต่อมาก็เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง

สำหรับสินค้านำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 4 อันดับ ดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก โท-กระบือมีชีวิต มูลค่า 33.1 ล้านบาท อันดับที่สอง ของเบ็ดเตล็ด มูลค่า 0.5 ล้านบาท อันดับที่สาม หวายดิบ มูลค่า 0.1 ล้านบาท และอันดับที่สี่ เปลือกปอสา มูลค่า 0.1 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ คือ อันดับแรก น้ำมันพืช มูลค่า 13.3 ล้านบาท อันดับที่สอง รถจักรยานยนต์ มูลค่า 5.6 ล้านบาท อันดับที่สาม ของเบ็ดเตล็ด มูลค่า 2.1 ล้านบาท อันดับที่สี่ ผ้าขนหนู มูลค่า 1.7

ล้านบาท และอันดับที่ห้า ผ้าทอ มูลค่า 1.6 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้า
ราชอาณาจักร มูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ โคมีชีวิต มูลค่า 76.1 ล้านบาท กระป๋องมีชีวิต มูลค่า 7.7
ล้านบาท สินค้าเบ็ดเตล็ด มูลค่า 2.8 ล้านบาท เปลือกไม้ก่อก มูลค่า 2.3 ล้านบาท และพริกแห้ง มูลค่า
0.1 ล้านบาท ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรมูลค่าสูงสุด ได้แก่ น้ำมันพืช มูลค่า 14.0 ล้านบาท
บาท รองเท้าแตะฟองน้ำ มูลค่า 3.1 ล้านบาท ผงชูรส มูลค่า 2.4 ล้านบาท น้ำอัดลม มูลค่า 2.1 ล้านบาท
บาท และวีสกี มูลค่า 1.9 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าจากประเทศพม่าผ่านด่านศุลกากร
แม่ฮ่องสอนมูลค่ามากที่สุด คือ สัตว์มีชีวิต และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านศุลกากร
แม่ฮ่องสอนมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทางการเกษตร

5. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สะเรียง

ด่านศุลกากรแม่สะเรียงรับผิดชอบในเขตพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และ
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีด่านพรมแดนบ้านเสาหิน ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในช่วงปีงบประมาณ 2542–2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.7 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรแม่สะเรียง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	507,200	397,540	358,790	621,520	778,130
พฤศจิกายน	661,465	429,940	572,042	298,616	2,241,970
ธันวาคม	1,309,582	708,470	750,495	750,200	4,362,233
มกราคม	775,100	656,220	813,700	886,057	3,635,326
กุมภาพันธ์	827,840	821,490	588,030	633,652	1,121,790
มีนาคม	594,150	691,114	500,530	860,210	1,692,423
เมษายน	141,130	330,762	428,822	862,705	802,635
พฤษภาคม	3,628	576,130	744,575	877,068	2,581,935
มิถุนายน	193,410	324,480	483,773	630,131	1,066,103
กรกฎาคม	503,740	350,000	102,935	526,710	938,090
สิงหาคม	345,910	454,500	370,150	481,130	1,056,266
กันยายน	462,270	224,250	478,210	269,805	1,198,710
รวม	6,325,425	5,964,896	6,192,052	7,697,804	21,475,611
(ร้อยละ)	-	-5.70	3.81	24.32	178.98

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.7 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรแม่สะเรียง ระหว่างปีงบประมาณ 2542-2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าต่ำสุด 5.9 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2543 และจัดเก็บได้สูงสุด 21.5 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2546 สำหรับอัตราการจัดเก็บรายได้ในช่วง 5 ปี ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปี

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด้านศุลกากรแม่สะเรียง ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก โคมีชีวิต มูลค่า 74.1 ล้านบาท อันดับที่สอง กระบือมีชีวิต มูลค่า 13.0 ล้านบาท อันดับที่สาม พริกแห้ง มูลค่า 1.6 ล้านบาท และอันดับที่สี่ หอมแดง มูลค่า 0.5 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรมีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ คือ อันดับแรก อะไหล่รถยนต์เก่าใช้แล้ว มูลค่า 8.3 ล้านบาท อันดับที่สอง เครื่องอุปโภค-บริโภค มูลค่า 5.9 ล้านบาท อันดับที่สาม น้ำมันพืช มูลค่า 5.1 ล้าน

บาท อันดับสี่ รถจักรยานยนต์ มูลค่า 2.6 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ยางนอกรถยนต์ มูลค่า 1.1 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ โคมีชีวิต มูลค่า 88.7 ล้านบาท พริกแห้ง มูลค่า 43.3 ล้านบาท กระบี่อิมิชีวิต มูลค่า 9.6 ล้านบาท หอมแดง มูลค่า 3.7 ล้านบาท และเมล็ดงาขาว มูลค่า 184.4 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรที่มีมูลค่าสูงสุด คือ น้ำมันพืช มูลค่า 72.7 ล้านบาท อะไหล่รถยนต์เก่าใช้แล้ว มูลค่า 24.5 ล้านบาท พงชรส มูลค่า 14.5 ล้านบาท รองเท้าแตะฟองน้ำ มูลค่า 11.4 ล้านบาท และ เครื่องอุปโภค-บริโภค มูลค่า 7.6 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าจากประเทศพม่าผ่านด่านศุลกากร แม่สะเรียงมูลค่ามากที่สุด คือ สัตว์มีชีวิต และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรมีมูลค่ามากที่สุด คือ อะไหล่รถยนต์เก่าใช้แล้ว

6. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงดาว

ด่านศุลกากรเชียงดาว มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่รวม 6 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ คือ อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว กิ่งอำเภอเวียงแหง อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย ปัจจุบันด่านศุลกากรเชียงดาวมีความรับผิดชอบจุดผ่อนปรน จำนวน 2 แห่งคือ จุดผ่อนปรน ณ ช่องทางหลักแต่ง บ้านเปียงหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลเปียงหลวง กิ่งอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ และจุดผ่อนปรน ณ ช่องทางกัวผาวอก บ้านอรุโณทัย หมู่ที่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปีงบประมาณ 2542-2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.8 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงดาว ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	14,958	158,165	867,130	58,165	3,345
พฤศจิกายน	24,489	52,051	1,072,735	62,804	92,490
ธันวาคม	54,999	528,374	1,227,876	96,772	830
มกราคม	52,090	327,372	566,487	140,565	2,220
กุมภาพันธ์	45,405	386,725	276,696	125,003	-
มีนาคม	204,127	817,795	1,005	142,842	-
เมษายน	195,146	316,447	895	35,191	80
พฤษภาคม	8,055	284,419	34,464	550	-
มิถุนายน	28,165	343,645	62,079	3,265	40,382
กรกฎาคม	275,006	452,291	131,000	1,930	372
สิงหาคม	408,714	461,730	199,433	2,470	-
กันยายน	212,092	779,287	66,560	280	-
รวม	1,523,246	4,908,301	4,506,360	669,837	139,719
(ร้อยละ)	-	222.23	-8.19	-85.14	-79.14

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.8 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรเชียงดาว ระหว่างปีงบประมาณ 2542-2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าต่ำสุด 0.14 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2546 และจัดเก็บได้สูงสุด 4.9 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2543 ปัจจุบันไม่มีการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมศุลกากร สำหรับอัตราการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรในรอบ 5 ปี ปรากฏว่ามีแนวโน้มลดลงตลอด ทั้งนี้เนื่องจากการปิดจุดผ่อนปรนทำให้การนำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรในบริเวณนี้ไม่มี คงมีเฉพาะการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอื่นๆ เท่านั้นทำให้ในแต่ละปีมีรายได้ไม่สูง

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรเชียงดาว ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก โคมีชีวิต มูลค่า 12.9 ล้านบาท อันดับที่สอง กระป๋องมีชีวิต มูลค่า 7.9 ล้านบาท อันดับสาม เปลือกบง มูลค่า 0.5 ล้าน

บาท อันดับที่สี่ ผ้าทอทำด้วยฝ้าย มูลค่า 0.3 ล้านบาท และอันดับที่ห้า น้ำยารักจากธรรมชาติ มูลค่า 0.3 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง มูลค่า 5.3 ล้านบาท อันดับที่สอง ไขมันและน้ำมันที่ได้จากพืชและสัตว์ มูลค่า 3.6 ล้านบาท อันดับที่สาม ผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร มูลค่า 1.9 ล้านบาท อันดับที่สี่ ปูนซีเมนต์ มูลค่า 1.2 ล้านบาท และอันดับที่ห้า อาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่ม สุรา มูลค่า 0.6 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าจากประเทศพม่าผ่านด่านศุลกากรเชียงดาวมูลค่ามากที่สุด คือ สัตว์มีชีวิต และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรมีมูลค่ามากที่สุด คือ วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง

ปัจจุบันจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องทางหลักกึ่งอำเภอเวียงแหงและจุดผ่อนปรนช่องทางก๊วยผาวอก บ้านอรุโณทัย ปิดตามคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ไม่มีการปฏิบัติพิธีการศุลกากรและใบขนสินค้า ไม่มีการจัดเก็บภาษีอากรใดๆ สำหรับรายละเอียดของจุดผ่อนปรนทั้งสองจุดมีดังนี้ คือ จุดผ่อนปรนช่องทางหลักตั้งอยู่บ้านเปียงหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลเปียงหลวง กิ่งอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ตามประกาศจังหวัดเชียงใหม่ ลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ.2541 โดยปกติเปิดให้ประชาชนผ่านเข้า – ออก สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ และวันเสาร์ ระหว่างเวลา 06.00 – 18.00 น. มีระยะทางห่างจากด่านศุลกากรเชียงดาวประมาณ 90 กิโลเมตร และจุดผ่อนปรน ณ ช่องทางก๊วยผาวอก บ้านอรุโณทัย หมู่ที่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตามประกาศจังหวัดเชียงใหม่ ลงวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2542 โดยปกติโดยเปิดให้ประชาชนผ่านเข้า – ออก สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ระหว่างเวลา 06.00 – 18.00 น. มีระยะทางห่างจากด่านศุลกากรเชียงดาวประมาณ 50 กิโลเมตร (สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3, 2547)

7. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่

ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (ยกเว้นเขตรับผิดชอบของด่านศุลกากรเชียงดาว) จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และเขตท่าอากาศยานเชียงใหม่ ในช่วงปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังนี้

ตาราง 4.9 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 – 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	3,764,126	3,344,168	3,501,866	3,988,000	10,287,133
พฤศจิกายน	3,627,797	3,688,962	4,223,984	5,430,362	8,018,846
ธันวาคม	2,194,067	4,229,557	4,902,471	3,856,314	6,777,969
มกราคม	3,025,628	3,174,967	5,469,856	4,253,701	8,369,933
กุมภาพันธ์	3,901,017	4,062,958	4,012,824	7,371,093	3,677,672
มีนาคม	3,552,807	4,289,132	4,498,006	9,151,025	6,118,030
เมษายน	3,788,532	2,874,302	5,014,735	11,239,648	4,206,832
พฤษภาคม	3,446,223	2,986,972	6,180,663	5,936,013	2,337,273
มิถุนายน	4,038,479	3,053,235	4,543,969	3,480,879	5,158,174
กรกฎาคม	3,491,276	4,146,177	3,516,703	5,086,216	4,216,109
สิงหาคม	4,110,373	4,928,105	4,375,397	6,049,189	2,849,815
กันยายน	4,121,487	3,709,276	4,382,594	11,289,611	2,589,670
รวม	43,061,812	44,487,811	54,623,068	77,132,052	64,607,457
ร้อยละ	-	3.31	22.78	41.21	-16.24

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.9 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2542 – 2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าต่ำสุด 43.1 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2542 และจัดเก็บได้สูงสุด 77.1 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2545

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้ คือ สินค้าเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก คาร์บูเรเตอร์และส่วนประกอบ มูลค่า 254.1 ล้านบาท อันดับที่สอง หีบแบบหล่อสำหรับใช้งานหล่อโลหะ มูลค่า 15.4 ล้านบาท อันดับสาม โทรศัพท์มือถือ มูลค่า 13.3 ล้านบาท อันดับที่สี่ ตัวต้านทาน มูลค่า 9.9 ล้านบาท และอันดับที่ห้า เมล็ดพันธุ์พืช มูลค่า 9.8 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก ถั่วปิ่นแะแข็ง มูลค่า 287.8 ล้านบาท อันดับที่สอง เครื่องใช้

บนโต๊ะอาหาร (เซรามิก) มูลค่า 234.8 ล้านบาท อันดับที่สาม ลำไยสด มูลค่า 176.0 ล้านบาท อันดับสี่ พืชผัก อื่น ๆ มูลค่า 172.3 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ถั่วแขก มูลค่า 152.7 ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ 2546 มูลค่าสินค้านำเข้าราชอาณาจักรที่มีมูลค่ามากที่สุด 5 อันดับ คือ เครื่องจักร มูลค่า 247.3 ล้านบาท คาร์บูเรเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ มูลค่า 113.4 ล้านบาท เครื่องใช้ไฟฟ้า มูลค่า 41.9 ล้านบาท ของทำด้วยเหล็กกล้า มูลค่า 30.5 ล้านบาท และรัตนชาติ มูลค่า 25.3 ล้านบาท ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรที่มีมูลค่ามากที่สุด คือ พืชผักปรุงแต่ง มูลค่า 487.0 ล้านบาท ถั่วป็น มูลค่า 454.5 ล้านบาท เครื่องใช้เซรามิกบนโต๊ะอาหารและเครื่องครัว มูลค่า 386.1 ล้านบาท ถั่วแขกต้มสุก มูลค่า 309.5 ล้านบาท และไม้แกะสลัก มูลค่า 263.6 ล้านบาท แสดงว่าสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็น ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรผ่านด่านนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร

8. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สอด

ด่านศุลกากรแม่สอด รับผิดชอบในการบริการศุลกากรในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดสุโขทัย เขตควบคุมศุลกากร ในอำเภอแม่สอด (ตำบลท่าสายลวด ตำบลพะวอ ตำบลแม่ปะ และตำบลแม่สอด) อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภออุ้มผาง และสนามบินสุโขทัย (สนามบินนานาชาติ หรือสนามบินศุลกากร) ในช่วงปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.10 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สอด ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 – 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	4,841,850	5,394,139	6,944,372	7,190,624	1,902,058
พฤศจิกายน	5,006,352	5,208,831	7,214,559	3,606,467	2,074,580
ธันวาคม	6,350,384	5,323,984	7,881,083	6,392,894	1,886,567
มกราคม	6,228,894	5,295,117	8,957,716	8,423,712	2,772,907
กุมภาพันธ์	4,683,857	5,615,905	8,663,191	6,565,607	3,636,263
มีนาคม	6,447,519	7,115,595	11,213,820	4,031,690	1,982,400
เมษายน	4,682,039	4,573,636	7,625,458	4,395,874	1,715,581
พฤษภาคม	6,224,180	6,761,267	10,566,607	5,897,033	3,094,578
มิถุนายน	6,803,687	6,606,309	7,288,237	3,786,065	3,552,135
กรกฎาคม	7,028,321	6,987,506	8,507,284	2,045,434	5,418,356
สิงหาคม	5,229,845	6,569,660	7,358,101	7,191,952	12,727,294
กันยายน	5,804,013	6,367,251	6,593,639	5,463,379	3,881,691
รวม	69,330,940	71,819,201	98,814,068	64,990,731	44,644,409
(ร้อยละ)	-	3.59	37.59	-34.23	-31.31

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.10 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สอดระหว่างปีงบประมาณ 2542 – 2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าต่ำสุด 44.6 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2546 และจัดเก็บได้สูงสุด 98.8 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2544 อัตราการจัดเก็บรายได้ของด่านแห่งนี้ในรอบ 5 ปี ปรากฏว่าอัตราเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปีแรก แต่ 2 ปีงบประมาณสุดท้าย อัตราการจัดเก็บมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางด้านชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า มีผลต่อการนำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด่านศุลกากรแม่สอด ประจำปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก โคมีชีวิต มูลค่า 310.0 ล้านบาท อันดับที่สอง ปลาเบญจพรรณสด มูลค่า 131.8 ล้านบาท อันดับที่สาม สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้ มูลค่า 104.7 ล้านบาท อันดับที่ยี่ กระบือมีชีวิต มูลค่า 64.4 ล้านบาท และ

อันดับที่ห้า กุ้งสด มูลค่า 55.1 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก น้ำมันพืช มูลค่า 545.1 ล้านบาท อันดับที่สอง ผงชูรส มูลค่า 385.0 ล้านบาท อันดับที่สาม รองเท้าแตะฟองน้ำ มูลค่า 180.2 ล้านบาท อันดับที่ยี่ ฝ้ายพิมพ์ฝ้าย 100% มูลค่า 121.2 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ฝ้ายฝ้ายตัดเสื้อ มูลค่า 121.0 ล้านบาท ส่วนปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ โคมีชีวิต 93.4 ล้านบาท ปลาเบญจพรรณสด มูลค่า 74.5 ล้านบาท กุ้งสด มูลค่า 47.7 ล้านบาท เพอร์นิเจอร์สิ่งประดิษฐ์ที่ทำด้วยไม้ มูลค่า 44.8 ล้านบาท และปุ๋ยทะเลสด มูลค่า 42.4 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ น้ำมันพืช มูลค่า 604.3 ล้านบาท ผงชูรส มูลค่า 587.0 ล้านบาท รองเท้าแตะฟองน้ำ มูลค่า 193.7 ล้านบาท ฝ้ายพิมพ์ฝ้าย 100% ฝ้ายทอ มูลค่า 192.1 ล้านบาท และโทรศัพท์มือถือ มูลค่า 163.1 ล้านบาท แสดงว่า สินค้านำเข้าจากประเทศพม่าผ่านด่านศุลกากรแม่สอดส่วนใหญ่เป็นสัตว์มีชีวิต ส่วนการส่งออกที่มีมูลค่ามากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

9. การจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรทุ่งช้าง

ด่านศุลกากรทุ่งช้าง มีบริเวณรับผิดชอบคือรับผิดชอบจุดผ่านแดนถาวรบริเวณบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และรับผิดชอบในจุดผ่อนปรนที่เปิดเป็นทางการมี 2 จุด คือจุดผ่อนปรนบริเวณบ้านห้วยสะแตง ตำบลงอบ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และจุดผ่อนปรนบริเวณบ้านใหม่ชายแดน ตำบลชนแดน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ในช่วงปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.11 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรทั้งข้าง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 – 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	76,336	45,650	64,310	67,187	80,283
พฤศจิกายน	37,355	114,427	57,580	69,576	70,928
ธันวาคม	41,672	141,858	89,558	147,150	168,549
มกราคม	57,248	127,210	78,366	274,308	247,065
กุมภาพันธ์	50,190	96,445	60,135	293,218	276,444
มีนาคม	154,511	79,094	50,345	304,960	252,237
เมษายน	33,828	76,040	71,131	177,612	197,506
พฤษภาคม	23,339	60,570	41,202	89,740	180,978
มิถุนายน	16,747	38,680	44,034	60,562	112,194
กรกฎาคม	52,084	46,180	64,375	91,614	235,140
สิงหาคม	60,061	91,025	229,092	119,444	153,477
กันยายน	65,135	69,400	172,997	55,873	197,384
รวม	668,506	986,579	1,023,125	1,751,244	2,172,185
(ร้อยละ)	-	47.58	3.70	71.17	24.04

จากตาราง 4.11 แสดงการจัดเก็บรายได้ของด้านศุลกากรทั้งข้างระหว่างปีงบประมาณ 2542 – 2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าต่ำสุด 0.67 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2542 และจัดเก็บได้สูงสุด 2.2 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2546 และอัตราการจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี

สำหรับสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของด้านศุลกากรแม่สอด ประจำปีงบประมาณ 2545 ที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ มีดังนี้ คือ สินค้านำเข้าราชอาณาจักร อันดับแรก ของเบ็ดเตล็ด มูลค่า 12.6 ล้านบาท อันดับที่สอง ผ้าทอดด้วยฝ้าย มูลค่า 3.9 ล้านบาท อันดับที่สาม กระบือมีชีวิต มูลค่า 3.1 ล้านบาท อันดับที่สี่ จิงสด มูลค่า 2.4 ล้านบาท และอันดับที่ห้า ไม้แปรรูป มูลค่า 2.1 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร อันดับแรก ปูนซีเมนต์ มูลค่า 3.98 ล้านบาท อันดับที่สอง รถยนต์ส่วนบุคคล มูลค่า 3.5 ล้านบาท อันดับที่สาม น้ำมันดีเซล มูลค่า 3.4 ล้านบาท อันดับที่สี่ เครื่องวัดมุม มูลค่า 1.8 ล้านบาท และอันดับที่ห้า เสาไฟฟ้า มูลค่า 1.7 ล้านบาท ส่วนปีงบประมาณ 2546 สินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ ไม้แปรรูป มูลค่า 6.4 ล้านบาท ผ้า

ทอดด้วยฝ้าย มูลค่า 4.5 ล้านบาท จิง มูลค่า 4.1 ล้านบาท กระบี่มีชีวิต มูลค่า 2.7 ล้านบาท และปอสา มูลค่า 2.2 ล้านบาท และสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักรที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ ปูนซีเมนต์ มูลค่า 5.6 ล้านบาท รถกระบะบรรทุก มูลค่า 2.5 ล้านบาท น้ำมันดีเซล มูลค่า 2.0 ล้านบาท เสาไฟฟ้า มูลค่า 0.9 ล้านบาท และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล 0.8 ล้านบาท แสดงว่า สินค้านำเข้าจากประเทศลาว ส่วนใหญ่เป็นไม้แปรรูปและสินค้าเบ็ดเตล็ด ส่วนการส่งออกที่มีมูลค่ามากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมก่อสร้างคือปูนซีเมนต์

10. การจัดเก็บรายได้ของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

สำนักงานศุลกากรภาค 3 มีพื้นที่การให้บริการครอบคลุม เขตพื้นที่ 17 ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน อุทัยธานี พิจิตร นครสวรรค์ และจังหวัดกำแพงเพชร ในรอบปีงบประมาณ 2542 – 2546 มีผลงานการจัดเก็บรายได้ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 4.12 แสดงการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ตั้งแต่ปีงบประมาณ

2542 – 2546

(หน่วย: บาท)

เดือน	ปีงบประมาณ				
	2542	2543	2544	2545	2546
ตุลาคม	-	1,420	218,645	4,045	99,935
พฤศจิกายน	-	1,310	183,111	8,550	61,310
ธันวาคม	-	7,075	12,700	27,035	65,600
มกราคม	-	1,290	2,950	11,110	58,380
กุมภาพันธ์	-	268,895	1,840	689,677	1,326,074
มีนาคม	-	344,650	2,855	22,410	307,974
เมษายน	-	1,260	3,135	49,390	50,910
พฤษภาคม	-	208,425	4,380	42,885	51,365
มิถุนายน	-	381,340	2,530	304,925	153,249
กรกฎาคม	-	1,895	14,685	44,165	70,726
สิงหาคม	-	1,011,990	2,780	32,015	175,510
กันยายน	-	1,422,290	7,920	53,010	108,612
รวม	-	3,651,840	457,531	1,289,217	2,529,644
(ร้อยละ)	-	-	-87.47	181.78	96.22

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.12 แสดงการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ระหว่างปีงบประมาณ 2542–2546 พบว่า การจัดเก็บรายได้แต่ละปีมีมูลค่าสูงสุด 3.6 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2543 ส่วนในปีงบประมาณ 2542 ไม่มีการจัดเก็บ และอัตราการจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี

จากการปฏิรูปโครงสร้างของกรมศุลกากรทำให้สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 กรมศุลกากรมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารหลังการผ่านพิธีการศุลกากร สืบสวน และปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ เมื่อพบการกระทำผิดของผู้ประกอบการส่วนวางแผนและปราบปรามก็มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีทางศุลกากร ในเขตรับผิดชอบ 17 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งครอบคลุมด้านศุลกากรทุกแห่งในเขตภาคเหนือทั้งหมดเมื่อดำเนินการทางคดีศุลกากรเรียบร้อยแล้วหน้าที่ต่อไปคือการนำสินค้าที่ตกเป็นของกลาง

ออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินค่าขายของกลางผลึกเป็นรายได้ของแผ่นดิน หรือถ้าตรวจปล่อยสินค้าไปแล้วภายหลังปรากฏว่ามีการเก็บค่าอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ ขาดก็จะเรียกผู้ประกอบการมาชำระอากรส่วนที่ขาดจนครบถ้วน ซึ่งเป็นที่มาของรายได้และค่าธรรมเนียมทางศุลกากรของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ที่จัดเก็บแยกจากด้านศุลกากรอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2.2 ประเภทสินค้าและการจัดเก็บอากร

จากรายละเอียดลักษณะการดำเนินงานการให้บริการของศุลกากรภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการดำเนินงานเกี่ยวกับ 1) ดำเนินการว่าด้วยกฎหมายศุลกากร กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าบางประเภท ภาษีเพื่อมหาดไทย รวมทั้งจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ 2) ดำเนินการ เกี่ยวกับของกลางและของตกค้างตามกฎหมายศุลกากร 3) ตรวจปล่อยสัมภาระผู้โดยสารที่เดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ 4) สืบสวนป้องกันและปราบปรามการ ลักลอบหนีศุลกากรและหลีกเลี่ยงภาษีอากรในทางศุลกากร 5) กำกับดูแลคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทโรงผลิต และคลังสินค้าทัณฑ์บนร้านค้าปลอดอากรที่อยู่ในความรับผิดชอบ และ 6) ดำเนินการส่งเสริมการส่งออกตามนโยบายของกรมศุลกากร ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของศุลกากรแต่ละแห่งจึงมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของภารกิจ

โดยหลักการสินค้าที่นำเข้าทุกชนิดและสินค้าส่งออกบางชนิดจะต้องเสียภาษีศุลกากรตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 และตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2530 เว้นแต่จะมีกฎหมายยกเว้นให้ไม่ต้องเสียอากร เช่น การมีประกาศกระทรวงการคลัง ยกเว้นอากร ตามมาตรา 8 มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 เขตปลอดอากรตามมาตรา 97 ตริ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 การส่งเสริมการลงทุน ตามมาตรา 36 (1) และ (2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 การนิคมอุตสาหกรรม (เขตอุตสาหกรรมส่งออก) ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ดังที่กล่าวมาแล้วอากรขาเข้าที่ได้รับการยกเว้นจะต้องมีประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2546 ประเทศไทยไม่มีการจัดเก็บอากรขาเข้าสินค้า ผักและผลไม้จากจีน เพราะประเทศไทยมีข้อตกลงระดับทวิภาคีกับประเทศจีนและหรือกับประเทศอื่นๆ หรือเรียกกันว่าการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ทำให้ผักผลไม้จากประเทศจีนที่ส่งเข้าประเทศไทยโดยมิใช่บริบูรณ์ จะได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าเช่นเดียวกันที่ส่งออกสินค้าขาออกเกือบทุกชนิดที่ส่งออกจะได้รับการ “ยกเว้นอากร” คงเว้นการยกเว้นเฉพาะสินค้า 2 ชนิด คือ หนังกุ้งและหนังกุ้งบด ไม่ มีแปรรูป

ซึ่งเป็นเพราะผลของนโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทย แต่ตามข้อเท็จจริงหน่วยจัดเก็บของศุลกากรมีการจัดเก็บอากรขาเข้าที่แตกต่างกันไปตามประเภทของสินค้า เพราะต้องดำเนินไปตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2530 ภาค 2 (พิกัดอัตราอากรขาเข้า) จากพระราชกำหนดดังกล่าว มีสินค้าที่อยู่ในข่ายต้องเรียกเก็บอากรขาเข้า ดังเช่นกรณีของด่านท่าอากาศยานเชียงใหม่ นั้นมีสินค้าต้องจัดเก็บอากรขาเข้ามากกว่า 30 ชนิด/รายการ ส่วนสินค้าที่ไม่ต้องจัดเก็บอากรขาเข้าที่สำคัญ ได้แก่ แร่รัตนชาติ เป็นต้น สินค้าหรือสิ่งของที่ถูกต้องจัดเก็บอากรขาเข้าแต่ละชนิดมีอัตราเรียกเก็บอากรไม่เท่ากันและถูกกำหนดไว้หลายอัตรา

นอกจากอากรขาเข้าที่ต้องจัดเก็บกับสินค้าทุกประเภทที่กำหนดว่าถ้านำเข้าต้องถูกจัดเก็บตามกำหนดพิกัดอัตราศุลกากรขาเข้า แต่บางชนิดจำเป็นต้องจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอีกด้วย บางชนิดเก็บทั้งพิกัดอัตราศุลกากรขาเข้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ก็มีสินค้าบางประเภทเช่นกันที่ถูกกำหนดให้จัดเก็บแต่อัตราอากรขาเข้าแต่ได้รับการยกเว้นการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ด่านศุลกากรเชียงดาว ปรากฏว่า มีข้อกำหนดสำหรับสินค้าส่งออกที่ได้รับยกเว้นอากรขาออก นอกจากนี้มีขงที่เป็นไม้สักสวนป่าต้องเสียภาษีขาออกอัตราร้อยละ 20 ของใช้ส่วนตัวใช้แล้ว ฯลฯ ได้รับยกเว้นอากร

2.3 สินค้าต้องห้ามต้องจำกัด

สินค้าต้องห้ามนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งต้องมีการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัด แม้สินค้าต้องห้ามปรากฏอยู่ในหลายพระราชบัญญัติซึ่งด่านศุลกากรแต่ละแห่งต้องมีความเคร่งครัดในการดูแลสินค้าต้องห้ามและจำกัดเหล่านั้นไม่ให้มีการนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรอย่างเข้มงวด แต่ตามข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่ที่ด่านศุลกากรแต่ละแห่งรับผิดชอบจะพบสินค้าต้องห้ามมากน้อยแตกต่างกัน ดังคำอธิบายของนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือแต่ละด่านศุลกากรมีดังนี้

- 1) ด่านศุลกากรเชียงแสน ระบุว่า สินค้าต้องห้ามมิให้นำเข้าหรือส่งออก คือ สารเคมี เช่น โปตัสเซียมคลอไรด์ ไม้แปรรูป ผักและผลไม้ สินค้าที่นำเข้ามาใช้บริโภค เช่น เมล็ดทานตะวัน บัวย ชา ฯลฯ รถยนต์ สัตว์เช่น โค กระบือ ตะพาบน้ำ (เฉพาะการส่งออก) ยาเสพติด
- 2) สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ปรากฏว่าสินค้าต้องห้ามประกอบด้วย ยาเสพติด สารตั้งต้นเสพติด และวัตถุลามก ด่านศุลกากรแม่สาย ระบุของต้องห้ามนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร คือ ของละเมิดลิขสิทธิ์ ของปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า
- 3) ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ได้แก่ วัตถุลามก อาวุธปืน-สิ่งเทียมอาวุธปืน ฯลฯ สินค้าที่ห้ามส่งออก ได้แก่ ไร่ ข้าวเปลือก ชากสัตว์ป่าสงวน สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ทุกชนิด

4) ด้านศุลกากรเชิงขวาระระบุว่าสินค้าห้ามนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ประกอบด้วย ยาเสพติด เช่น เฮโรอีน กัญชา มอร์ฟิน โคลเคน สารเคมีใช้ทำยาเสพติดต้องตรวจสอบอย่างเข้มงวดและมีใบอนุญาตนำเข้าวัตถุอันตราย

5) ด้านศุลกากรแม่สะเรียง ระบุว่าสินค้าที่มีการตรวจสอบก่อนข้างเข้มงวด เป็นสินค้าที่ส่งออกนอกเขตอุตสาหกรรมส่งออก นิคมอุตสาหกรรม และสินค้าส่งออกที่ขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม

6) ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ระบุถึงสินค้าควบคุมห้ามนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ประกอบด้วย วัตถุลามก ตามพระราชบัญญัติปราบปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุลามก พ.ศ.2471 สินค้าที่มีตราหรือลวดลายเป็นรูปธงชาติ ยาเสพติดให้โทษ เงินตรา พันธบัตร ใบสำคัญรับดอกเบี้ยพันธบัตรอันเป็นของปลอมหรือแปลงหรือฉ้อโกง

7) ด้านศุลกากรเชิงของ ระบุว่า สินค้าต้องห้าม มิให้มีการนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร มีหลายอย่างด้วยกัน เช่น วัตถุลามก ธนบัตรปลอม ฯลฯ รวมทั้งระบุว่าสินค้าต้องห้ามจะนำเข้าหรือส่งออกได้ เมื่อได้รับหนังสือ อนุญาตจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น อาวุธปืน จาคนายทะเบียนอาวุธปืนประจำท้องที่ ยุทธภัณฑ์ จากกระทรวงกลาโหม เคมีอันตราย บางชนิด จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม/สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

จากรายละเอียดที่นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือแต่ละแห่งอธิบายมาข้างต้น พบว่า สินค้าต้องห้ามนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร นั้นมีหลากหลายชนิด ซึ่งแต่ละด่านศุลกากรมีความเข้มงวดในแต่ละชนิด แม้จะเท่าเทียมกันแต่ด้วยสภาพของแหล่งพื้นที่จึงมีสินค้าที่ต้องห้ามจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป ดังสังเกตได้จากการอธิบายของนายด่านศุลกากรแม่สะเรียงที่ระบุว่า “ด่านศุลกากรแห่งนี้ (ด่านศุลกากรแม่สะเรียง) ไม่มีการนำเข้า-ส่งออกสินค้าต้องห้ามทางด่านศุลกากร” สอดคล้องกับการอธิบายของนายด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ซึ่งกล่าวไว้ในแนวทางเดียวกัน คือ สินค้าที่ห้ามมิให้มีการนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ซึ่งต้องมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดนั้นจะใช้กฎระเบียบข้อบังคับ เหมือนกันทั่วราชอาณาจักร ส่วนนายด่านศุลกากรแม่สอดเห็นว่าปัจจุบันมีกฎหมายที่ควบคุม หรือห้ามนำสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร อยู่มากมายหลายฉบับผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้สนใจสามารถค้นหาได้จากประมวลระเบียบปฏิบัติของกรมศุลกากร เอกสารนั้นจะระบุสินค้าต้องห้ามตามพระราชบัญญัติต่างๆ ไว้แล้ว เช่น พระราชบัญญัติห้ามนำเข้าของที่สำคัญอันกำหนดเป็นเท็จเข้ามา พ.ศ.2481 พระราชบัญญัติปราบปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุลามก พ.ศ.2471 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2544 เป็นต้น

2.4 การพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่ผู้นำเข้าหรือส่งออก

จากคำถามหน่วยงาน คือด้านศุลกากรแต่ละแห่งมีการพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่ผู้นำเข้าหรือส่งออกหรือไม่ และมีหลักเกณฑ์การพิจารณาสิทธิประโยชน์อย่างไร ปรากฏว่านายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือตอบคำถามต่างๆ ดังต่อไปนี้

ด้านศุลกากรเชียงใหม่ และด้านศุลกากรแม่สะเรียง ไม่มีการพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรที่ด้านศุลกากรเนื่องจากเป็นอำนาจของส่วนกลาง แต่จะรับปฏิบัติพิธีการศุลกากรในการนำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร สำหรับใบขนสินค้าที่ใช้สิทธิประโยชน์ด้วย เช่นเดียวกับด้านศุลกากรเชียงใหม่ของไม่มีการพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่ผู้นำเข้าหรือส่งออกเป็นการเฉพาะ เช่น อนุมัติคลังสินค้าทัณฑ์บน นิคมอุตสาหกรรม ร้านค้าปลอดอากร เป็นต้น แต่ด้านศุลกากรเชียงใหม่สามารถรับปฏิบัติพิธีการศุลกากรเกี่ยวกับใบขนสิทธิประโยชน์ทางศุลกากรที่ผู้นำเข้าหรือส่งออกได้รับเป็นการทั่วไปได้ เช่น การส่งออกได้รับชดเชยอากรส่งออกได้รับคืนอากรขาเข้าหรือยกเว้นการเก็บอากรขาเข้า หรือยกเว้นการเก็บอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2482

สำหรับด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ก็กล่าวทำนองเดียวกัน คือ การให้สิทธิประโยชน์ในทางศุลกากรมีรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การคืนเงินอากรแก่ของที่นำเข้ามาเพื่อทำการผลิตประกอบหรือบรรจุตามมาตรา 19 ทวิ การชดเชยค่าภาษีอากร การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทต่างๆ สำหรับที่ด้านท่าอากาศยานเชียงใหม่ นอกเหนือจากรายละเอียดที่กล่าวถึงแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อการสนับสนุนการส่งเสริมการลงทุนว่าด้วยการนำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 การยกเว้นอากรให้กับเครื่องจักรที่ถูกนำไปใช้ในนิคมอุตสาหกรรม จ.ลำพูน และการยกเว้นอากรให้แก่ของที่ส่งออกจากนิคมฯลำพูน เพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่ผู้นำเข้าหรือส่งออกตามปกติ เช่น การคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ การยกเว้นการเก็บอากรสำหรับคลังสินค้าทัณฑ์บน การชดเชยค่าภาษีอากร เป็นต้น ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกอบการเป็นนิติบุคคลจดทะเบียนจะได้รับ ส่วนผู้นำเข้าหรือส่งออกที่เป็นบุคคลธรรมดาที่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ทางศุลกากรจากด้านศุลกากร คือ การผ่อนผันการผ่านพิธีการใบขนสินค้าออก แบบ Manual การผ่อนผันบัตรผ่านพิธีการศุลกากรและการผ่อนผันไม่มีบัญชีราคาสินค้า เป็นต้น ส่วนนายด่านศุลกากรแม่สอด กล่าวว่า การพิจารณาการให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่ผู้นำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ทางด้านศุลกากรมีการส่งออกสินค้าจากคลังสินค้าทัณฑ์บน จากนิคมอุตสาหกรรม การส่งออกโดยขอใช้สิทธิประโยชน์การส่งเสริมการลงทุน และการส่งออกตามมาตรา 19 ทวิ

หลักเกณฑ์การพิจารณาเป็นเรื่องของส่วนกลางที่จะพิจารณา ในส่วนของด่านฯ เป็นเพียงผู้ปฏิบัติการเท่านั้นในขณะนี้

จากรายละเอียดที่อธิบายมาข้างต้น พบว่า ด่านศุลกากรแต่ละแห่ง จะดำเนินการเรื่องสิทธิประโยชน์ทางศุลกากรให้แก่ผู้ส่งออกและนำเข้าตามที่กฎหมายกำหนด คือ ดำเนินงานด้านพิธีการใบขนสินค้านำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2482 และการขอเพิ่มใบขนฯ ขาออกฉบับมุนน้ำเงิน เพื่อตัดบัญชีวัตถุดิบนำเข้าตามสิทธิประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 และตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 รวมทั้งกฎกระทรวง และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ส่งออกรายใดเป็นการเฉพาะ

2.5 การปราบปรามผู้ลักลอบหนีศุลกากร

2.5.1 สถานการณ์การลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้า

สถานการณ์การลักลอบนำสินค้าเข้าหรือส่งสินค้าออกที่ด่านศุลกากรเชียงแสน ปรากฏว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาด่านศุลกากรแห่งนี้มีปัญหาลักลอบนำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรน้อย เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือค่าภาษีอากรต่ำและสินค้าหลายชนิดได้รับยกเว้นภาษีอากรจากเงื่อนไข FTA และในช่วงนี้หน่วยงานของกรมศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอย่างเข้มงวดในการตรวจตราไม่ให้มีการลักลอบนำเข้าหรือออกสินค้า ทำให้ปัญหานี้ น้อยลงจนถึงไม่มีเลย แต่ในส่วนของด่านศุลกากรแม่สาย ปรากฏว่ามีปัญหานี้อยู่บ้าง แต่เป็นไปในลักษณะของการลักลอบออกด้วยกองทัพนวดตามแนวชายแดน ซึ่งยากต่อการควบคุมและแก้ไขปัญหานอกจากนี้สถานการณ์การลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้ายังสามารถพบเห็นได้ที่ด่านศุลกากรเชียงของ แต่ก็เป็นเพียงสถานการณ์ที่เบาบางและมีจำนวนน้อย มีเหตุผลเดียวกับนายด่านศุลกากรเชียงแสน คือ ปัจจุบันสินค้านำเข้าเป็นสินค้าที่มีอัตราอากรต่ำและส่วนใหญ่เป็นสินค้าพืชไร่รวมทั้งการดูแลตรวจค้นของฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่ค่อนข้างเข้มงวดมาก นอกจากนี้ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามแนวลำน้ำโขงที่เคยเป็นจุดขึ้น-ลงของสินค้า จะมีหน่วยงานราชการสอดส่องดูแลตรวจตราอย่างเข้มงวด จึงทำให้สถานการณ์การลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ค่อนข้างเบาบาง

ส่วนด่านศุลกากรทางฝั่งตะวันตกของประเทศคือด่านศุลกากรแม่สะเรียง นายด่านศุลกากรแห่งนี้อธิบายกับผู้วิจัยว่า สถานการณ์การลักลอบหนีศุลกากรในพื้นที่รับผิดชอบมีน้อยมาก ถ้าพิจารณาจากสถิติข้อมูลที่ผ่านมาย้อนหลังไป 5 ปี ปรากฏว่าด่านศุลกากรแม่สะเรียงยังไม่พบการดำเนินคดีฐานความผิดเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากรเลย

เช่นเดียวกันกับสถานการณ์ที่ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนซึ่งนายด่านศุลกากรอธิบายว่าพบเห็นการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าหนีพิธีการศุลกากรน้อย “เดี๋ยวนี้ส่วนใหญ่เข้ามาในระบบศุลกากรเกือบ 100%” แต่ก็พอมืออยู่บ้างกับประชาชนหรือราษฎรรายเล็กรายน้อยที่อยู่ห่างไกลเส้นทางคมนาคม หรือคิดแนวชายแดนส่วนมากเป็นการนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ารายเล็กๆ ตามปกติวิถีของประชาชนในท้องถิ่นเป็นการทำเพื่อปากท้องมากกว่าประโยชน์ทางธุรกิจ

สถานการณ์การลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากรที่พื้นที่ของด่านศุลกากรเชียงดาวก็เช่นเดียวกันที่มีปัญหาน้อยมากนายด่านกล่าวหาว่า “ไม่มีแรงจูงใจใด เพราะปัจจุบันภาษีอากรขาเข้าจัดเก็บอัตราต่ำมาก” เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับ FTA (Free Trade Area) กับจีนทำให้สินค้าทางการเกษตรได้แก่พืชผัก ผลไม้เก็บภาษี 0% ดังนั้นการปฏิบัติพิธีการทำใบขนสินค้าถูกต้องจะดีกว่าการลักลอบนำเข้า หรือส่งออกเพราะมีบทลงโทษทางกฎหมายและก็ได้ประโยชน์สูงกว่าการไม่ปฏิบัติตามพิธีการด้วยเหตุนี้ทำให้การลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าน้อยลง แต่ในทางตรงกันข้ามที่ด่านศุลกากรแม่สอด นายด่านมีความเห็นว่า ปัจจุบันบริเวณพื้นที่รับผิดชอบยังมีการลักลอบหนีศุลกากรกันอยู่ ส่วนมากจะเป็นสินค้าที่มีกฎหมายห้ามและต้องชำระอากรหรือมีค่าอากรสูง เช่น พืชไร่ ซึ่งกำหนดค่าอากรสูงถึงร้อยละ 30 หรือกิโลกรัมละ 6.25 บาท และผลิตภัณฑ์ไม้สักที่มีนโยบายเรื่องห้ามการชำระอากร จึงเป็นความแตกต่างกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด่านศุลกากรที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย-จีนที่สินค้าส่วนใหญ่ได้รับสิทธิประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี สอดคล้องกับรายละเอียดที่ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและปราบปรามสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 สรุปว่าโดยรวมในพื้นที่ภาคเหนือยังมีสถานการณ์การลักลอบหนีศุลกากรยังมีอยู่บ้าง โดยมีลักษณะเป็นกองทัพนกทยอย นำเข้าตามแนวชายแดน แล้วนำมาเก็บไว้เพื่อรอขายต่อเอาค่าไร่อีกทีหนึ่ง แต่ก็มีรายละเอียดที่น่าสนใจจากนายด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าเกิดขึ้นที่ด่านศุลกากรแห่งนี้ โดยเฉพาะตลอดปีงบประมาณ 2546 การลักลอบกระทำความผิดทั้งการลักลอบและหลีกเลี่ยงภาษีมีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งคาดว่าสถานการณ์เช่นนี้จะเพิ่มทวีขึ้นตามลำดับ การลักลอบที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบมาจากปัจจัยภายในของประเทศข้างเคียง คือ ทั้งพม่า ลาว กัมพูชา ได้รับอิทธิพลในการส่งผ่านสินค้าจากประเทศจีนที่สูงขึ้น การระบายสินค้า นอกประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นตลาดผู้บริโภคจึงมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ แนวโน้มที่ส่งผลให้เห็นว่าจะทวีสูงขึ้นมักมีการกระทำความผิดจากกลุ่มผู้ลักลอบรายเดิมๆ ที่เคยถูกลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม และในขณะเดียวกันยังมีผู้ลักลอบกลุ่มใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอด้วย สาเหตุที่ทำให้มีกลุ่มใหม่ๆ เข้ามาร่วมลักลอบมากขึ้นเกิดขึ้นจากการไม่ทราบว่ามีกฎหมายห้ามไม่ให้กระทำ หรือทราบว่ามีกฎหมายห้ามแต่ไม่ทราบบทลงโทษที่แน่ชัดจึงไม่มีเกรงกลัวบทลงโทษก่อนลงมือกระทำ

รายละเอียดที่อธิบายมาจากผลการสัมภาษณ์ข้างต้น ทำให้เห็นว่าสถานการณ์การลักลอบหนีพิธีการศุลกากรยังคงมีอยู่เหมือนในอดีตและลดลงในบางพื้นที่โดยเฉพาะด่านศุลกากรที่นำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรกับประเทศจีนซึ่งในขณะนี้เมื่อข้อตกลงเขตการค้าเสรีทำให้มีการยกเว้นภาษีและอากรต่างๆ ในอัตราต่ำ ดังนั้นพื้นที่ที่ยังมีปัญหาลักลอบหนีศุลกากรเป็นบริเวณที่มีสินค้าที่มีอัตราอากรหรือภาษีค่อนข้างสูงผ่านเข้า-ออก จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้เกิดการลักลอบนำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากร

2.5.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร

จากการสัมภาษณ์นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือและรวบรวมหมวดหมู่มาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ปรากฏว่าสามารถจำแนกมาตรการได้ทั้งหมด 3 มาตรการดังนี้

1) มาตรการแรก คือ มาตรการวางแผนป้องกันและปราบปราม อย่างเข้มงวดตลอดทั้งปี มีการกำหนดวิธีปฏิบัติงานให้แผนประสบผลสัมฤทธิ์ ด้วยการวางแผนบุคคล งบประมาณและอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น นอกจากด่านศุลกากรแต่ละแห่งได้กำหนดแผนปฏิบัติงานป้องกันการลักลอบหนีศุลกากรประจำปีแล้ว ด่านศุลกากรแต่ละแห่งยังมีการจัดทำแผนการ ป้องกันและปราบปรามทั้งแผนระยะยาว และแผนระยะสั้นตามฤดูกาล เช่น แผนสกัดกั้นและปราบปรามสินค้าพืชไร่ แผนปราบปรามการลักลอบที่นำเข้าสินค้าก่อนช่วงเทศกาลปีใหม่และตรุษจีนหรือลักษณะอื่นๆ แล้วแต่สภาพของปัญหาในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันไป

2) มาตรการที่สอง คือ การประสานงานระหว่างบุคลากรและหน่วยงาน มาตรการนี้มุ่งเน้นการให้เกิดการประสานระหว่างด่านศุลกากรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจฝ่ายปกครอง องค์การอาหารและยา ป่าไม้ ด่านกักสัตว์ ด้านตรวจพืช ฯลฯ เพื่อร่วมมือกันกดดันและปราบปราม ผู้ลักลอบหนีศุลกากรในพื้นที่ แต่ในบางกรณีซึ่งไม่สามารถปฏิบัติเพื่อให้เกิดการลงทุนในกฎหมายหนึ่งกฎหมายใดได้ ด่านศุลกากรก็พยายามใช้มาตรการอื่น ๆ มากดดัน โดยเฉพาะการใช้มาตรการส่งให้ ปอง. ดำเนินการกรณีความผิดที่รุนแรง อย่างไรก็ตามการประสานจะได้ผลดีไม่น้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการทำงานของด่านศุลกากรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปในลักษณะงานที่ครบวงจร ซึ่งความหมายของการประสานงานครบวงจรคือ การประสานงานให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกัน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนร่วมทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงโทษหรือผลของการกระทำความผิดตามกฎหมาย ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความผิดทางกฎหมายและมาตรการลงโทษแล้ว ยังจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนช่วยกันแจ้งเบาะแสการลักลอบหนีศุลกากร

3) มาตรการที่สาม คือ การกีดกันและการสำรวจตรวจตราพื้นที่ ด้านศุลกากรแต่ละแห่ง โดยได้มีการจัดหน่วยลาดตระเวนตระเวนตรวจตราพื้นที่ที่ล่อแหลมต่อการลักลอบหนีศุลกากร การจัดเจ้าหน้าที่ออกสุมลาดตระเวนตามพื้นที่ต้องสงสัย ทั้งบนเส้นทาง แหล่งเก็บแหล่งจำหน่าย ตลอดจนวางแผนเพื่อตรวจค้นจับกุม ทันทีที่ทราบมีการกระทำผิดขึ้น รวมทั้งกำหนดให้มีการตั้งจุดตรวจค้นบุคคล ตรวจค้นยานพาหนะบนถนน บริเวณหน้าที่ทำการหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยการสุมตรวจรถยนต์ รถบรรทุก ที่ผ่านไปมา ควบคู่ไปกับการจัดหาเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนเพื่อแสวงหาข่าว การแสวงหาข่าวเป็นความจำเป็นมากเพราะพื้นที่ของด้านศุลกากรแต่ละแห่งติดกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้านที่ล่อแหลมต่อการลักลอบหนีศุลกากร ส่วนพื้นที่รับผิดชอบใดครอบคลุมทั้งพื้นที่ทางบก และพื้นที่ทางน้ำ นอกจากต้องวางกำลังจุดตรวจบนถนนสัญจรเป็นบางครั้งบางจุดแล้ว พื้นที่ในบริเวณลำน้ำเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะออกลาดตระเวนตามชายฝั่งริมตลิ่งแม่น้ำด้วย ดังเช่นที่ด้านศุลกากรเชียงของ ได้จัดให้มีการตระเวนหาข่าวทั้งทางบก เช่น ตามถนนและทางน้ำชายที่ตลิ่งแม่น้ำโขง เพื่อให้ผลการป้องกันและปราบปรามการหนีศุลกากรให้ได้ผลดีด้านศุลกากรได้กำหนดให้มีการตั้งจุดตรวจในบางพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องการตั้งจุดตรวจ โดยความร่วมมือกันกับ 3 ฝ่าย คือ การสนธิกำลังกับฝ่ายทหาร ดำรวจ ศุลกากร ส่วนในพื้นที่เป็นทางน้ำก็จัดให้มีการลาดตระเวนทางน้ำ โดยขอความร่วมมือกับทหารเรือ หน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขง (นปช.) ออกลาดตระเวนร่วมกับศุลกากรเป็นระยะ

นอกจากการวางจุดตรวจต่างๆ แล้ว ปัจจุบันด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนยังได้วางกำลังอาสาสมัครในแต่ละพื้นที่เพื่อแจ้งเหตุการณ์กระทำอันเกี่ยวแก่การศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การวางจุดตรวจ การลาดตระเวน และการสังเกตการณ์ วิธีการต่างๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้กลุ่มที่ลักลอบหนีศุลกากรยุติการลักลอบแล้วยังช่วยทำให้ได้ข่าวเกี่ยวกับสินค้า และแหล่งที่มาของสินค้าที่กลุ่มผู้ลักลอบนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักร ทำให้สามารถช่วยป้องกันถึงระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดสินค้าที่นิยมนำลักลอบออกนอกพื้นที่

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามตามมาตรการต่างๆ จะได้ผลมากขึ้นน้อยเพียงใดนั้น นอกจากต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ และการประชาสัมพันธ์แล้ว ยังจำเป็นต้องมีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการตามแผนเป็นช่วงๆ อีกด้วย

2.5.3 ผลการดำเนินการด้านปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร

จากการสัมภาษณ์นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือต่างรายงานผลการดำเนินการด้านการปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร พร้อมทำการรวบรวมรายละเอียดผลงานด้านการปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรของแต่ละด่าน แสดงในตาราง 4.12

ตาราง 4.13 ผลการปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรของด่านศุลกากรแต่ละแห่ง

ด่านศุลกากร	2543		2544		เพิ่ม/-ลด (%)	2545		เพิ่ม/-ลด (%)	2546		เพิ่ม/-ลด (%)
	คดี	มูลค่า (บาท)	คดี	มูลค่า (บาท)		คดี	มูลค่า (บาท)		คดี	มูลค่า (บาท)	
แม่สาย	130	13,528,728.34	135	10,357,804.00	-23.44	131	6,801,466.00	-34.33	129	6,707,588.50	-1.38
เชียงแสน	18	1,010,452.00	40	2,692,603.04	166.48	32	4,075,416.85	51.36	22	391,265.00	-90.4
เชียงของ	18	1,255,478.00	23	126,651.00	-89.91	39	1,891,290.00	1,393.31	16	1,084,173.56	-42.68
แม่ฮ่องสอน	4	52,868.00	7	113,172.00	114.07	4	60,820.00	-46.26	14	247,492.62	306.93
แม่สะเรียง	4	250,889.00	0	0.00	-100.00	7	56,910.00	0.00	0	0.00	-100
เชียงดาว	29	847,190.00	26	1,264,702.20	49.28	9	222,500.00	-82.41	6	238,300.00	7.1
ท่าอากาศยานเชียงใหม่	72	1,346,266.00	144	14,327,966.40	964.27	66	4,348,844.48	-69.65	72	11,654,172.00	167.98
แม่สอด	252	6,174,161.40	254	16,649,789.60	169.67	304	7,968,665.77	-52.14	238	8,598,123.20	7.9
ทุ่งช้าง	15	252,550.00	13	56,960.00	-77.45	22	185,200.00	225.14	17	224,540.00	21.24
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3	13	2,669,287.00	2	161,046.53	-93.97	5	1,862,881.09	1,056.73	10	2,810,672.15	50.88
รวม	3,098	27,387,869.74	3,188	45,750,694.77		619	27,473,994.19		524	31,956,327.03	

ที่มา: สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3

จากตาราง 4.13 สามารถอธิบายรายละเอียดผลการปราบปรามสินค้าหลบหนีศุลกากร ในช่วงปี 2543 - 2546 รวมทั้งนำผลการการสัมภาษณ์มากล่าวเพิ่มเติม ดังนี้

1) ด้านศุลกากรแม่สาย ผลการปราบปรามในช่วงปี 2543 – 2546 ทำให้มีจำนวนคดีไม่แตกต่างกันมากนัก แต่มูลค่าของของกลางกลับพบว่ามีจำนวนลดน้อยลง คือ ในปี 2543 มีจำนวนคดี 130 คดี มูลค่าของกลาง 13.5 ล้านบาท ส่วนในปี 2546 ปรากฏว่ามีจำนวนคดี 129 คดี และมูลค่าของกลาง 6.7 ล้านบาท ส่วนเหตุผลที่ทำให้มูลค่าของการปราบปรามลดลงนั้น นายด่านศุลกากรแม่สายกล่าวว่า ได้นำมาตรการต่างๆ มาใช้สำหรับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทำให้เกิดผลสำเร็จของการปราบปราม รวมทั้งทำให้สินค้านอกระบบเข้าสู่ในระบบการจัดเก็บภาษีอากรที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

2) ด้านศุลกากรเชียงแสน ผลการปราบปรามในช่วงปี 2543 – 2546 ทำให้จำนวนคดีลดลงจำนวนหนึ่ง คือ ในปี 2543 มีจำนวนคดี 18 คดี ในปี 2544 มีจำนวน 40 คดี และในปี 2546 มีจำนวน 22 คดี ส่วนมูลค่าของของกลางก็มีจำนวนน้อยลงเช่นกัน โดยมูลค่าของกลางสูงสุดในปี 2544 คือ 2.7 ล้านบาท และในปี 2546 ลดลงเหลือ 0.4 ล้านบาทเท่านั้น

3) ด้านศุลกากรเชียงของ ผลการปราบปรามในช่วงปี 2543 – 2546 ทำให้จำนวนคดีลดลง คือ ในปี 2543 มีจำนวนคดี 18 คดี ในปี 2544 มีจำนวน 23 คดี และในปี 2546 มีจำนวน 16 คดี ส่วนมูลค่าของของกลางกลับไม่ได้ลดลงตามสัดส่วนของจำนวนคดี โดยมูลค่าของกลางสูงสุดในปี 2545 คือ 1.9 ล้านบาท และในปี 2546 ลดลงเหลือ 1.1 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 42.68 ของมูลค่าของกลางปี 2545

4) ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่ได้ทำให้จำนวนคดีและมูลค่าของของกลางลดน้อยลง ผลการปราบปรามในช่วงปี 2543 – 2546 จำนวนคดีลักลอบหนีศุลกากรเพิ่มขึ้น คือ ในปี 2543 มีจำนวน 4 คดี ปี 2544 จำนวน 7 คดี และในปี 2546 มีจำนวน 16 คดี เช่นเดียวกับมูลค่าของกลางก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุก คือ ในปี 2543 มีมูลค่า 0.05 ล้านบาท ในปี 2544 มีมูลค่า 0.1 ล้านบาท ในปี 2545 มีมูลค่า 0.06 ล้านบาท และในปี 2546 มีมูลค่า 0.2 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 306.93 ของมูลค่าในปี 2545

5) ด้านศุลกากรแม่สะเรียง ในช่วงปี 2543 – 2546 การปราบปรามค่อนข้างได้ผลดี โดยเฉพาะในปี 2544 และ 2546 ไม่ปรากฏคดีและมูลค่าของกลาง ส่วนในปี 2543 มีจำนวนคดี 4 คดี มูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท และในปี 2545 มีจำนวน 7 คดี และมูลค่าของกลาง 0.06 ล้านบาท

6) ด้านศุลกากรเชียงดาว ปรากฏว่าการลักลอบหนีศุลกากรในบริเวณรับผิดชอบเพิ่มขึ้นตลอดเวลา คือ ในปี 2543 มีจำนวนคดี 29 คดี มูลค่าของกลาง 0.8 ล้านบาท ในปี 2544 มีจำนวน 26

คดี มูลค่าของกลาง 1.3 ล้านบาท แต่ลดลงในปี 2545 มีจำนวน 9 คดี มูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท แต่ที่เพิ่มขึ้นอีกในปี 2546 มีจำนวน 6 คดี และมูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท

7) ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ปรากฏว่าการลักลอบหนีศุลกากรมีอยู่ตลอด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา คือ ในปี 2543 มีจำนวน 72 คดี มูลค่าของกลาง 1.3 ล้านบาท ปี 2544 มีจำนวน 144 คดี มีมูลค่าของกลาง 14.3 ล้านบาท ในปี 2545 มีจำนวน 66 คดี มูลค่าของกลาง 4.3 ล้านบาท และในปี 2546 มีจำนวน 72 คดี และมีมูลค่าของกลาง 11.6 ล้านบาท หรือมูลค่าของกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 167.98 ของมูลค่าของกลางในปี 2545

8) ด้านศุลกากรแม่สอด การป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ปีงบประมาณ 2543 มีจำนวน 252 คดี มูลค่าของกลาง 6.2 ล้านบาท ปี 2544 มีจำนวน 254 คดี มูลค่าของกลาง 16.6 ล้านบาท ปี 2545 มีจำนวน 304 คดี มูลค่าของกลาง 7.97 ล้านบาท และปี 2546 มีจำนวน 238 คดี มีมูลค่าของกลาง 8.6 ล้านบาท แสดงว่าด้านศุลกากรแห่งนี้ยังมีความพยายามลักลอบหนีศุลกากรของผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก

9) ด้านศุลกากรทุ่งช้าง ผลการปราบปรามในปี 2543 – 2546 มีดังนี้ ปี 2543 มีจำนวน 15 คดี มูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท ปี 2544 มีจำนวน 13 คดี มีมูลค่าของกลาง 0.06 ล้านบาท ปี 2545 มีจำนวน 22 คดี มีมูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท และปี 2546 มีจำนวน 17 คดี มีมูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท หรือมูลค่าของกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.24 ของมูลค่าของกลางในปี 2545

10) สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ปรากฏว่าจำนวนคดีและมูลค่าของกลางเพิ่มขึ้น ผลการปราบปรามในปี 2543 – 2546 มีดังนี้ ปี 2543 มีจำนวน 13 คดี มูลค่าของกลาง 2.7 ล้านบาท ปี 2544 มีจำนวน 2 คดี มูลค่าของกลาง 0.2 ล้านบาท ปี 2545 มีจำนวน 5 คดี มูลค่าของกลาง 1.9 ล้านบาท และปี 2546 มีจำนวน 10 คดี มูลค่าของกลาง 2.8 ล้านบาท หรือมูลค่าของกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.88 ของมูลค่าของกลางปี 2545 ผู้อำนวยการฝ่ายปราบปรามกล่าวว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีผลการปราบปรามสามารถจับกุมสินค้าที่ลักลอบหนีศุลกากรได้จำนวนหนึ่งแต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นสินค้าประเภทพืชไร่สินค้าอุปโภคบริโภค เช่น กระเทียม หอมแดง เสื้อผ้า ของเด็กเล่น ซึ่งมีมูลค่าของกลางไม่สูงนัก นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ยังมีผลงานการจับกุมยาเสพติดได้ เช่น เฮโรอีน ยาบ้า และ ผิ่น

2.5.4 แนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรในอนาคต

เกี่ยวกับคำถามแนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรในอนาคต

ปรากฏว่าด้านศุลกากรแต่ละแห่งมีมาตรการสำหรับการป้องกันและปราบปรามที่สำคัญ คือ

1) ด้านศุลกากรเชียงใหม่ มีแนวทางที่สำคัญคือ ต้องจัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานในประเทศข้างเคียงอย่างจริงจัง ต้องการมีการประสานงานกับกรมสรรพากร และ

หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมกันทำหน้าที่ตรวจสอบผู้ที่สงสัยว่ากระทำความผิดลักลอบหนีศุลกากร นอกจากนี้ยังเห็นควรนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผล เทคโนโลยีที่สำคัญที่ควรนำมาใช้คือ ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบสินค้า เช่น โทรศัพท์วงจรปิด (CCTV) และการใช้เครื่องฉายเอกซเรย์ (X-RAY) สำหรับตรวจสอบสินค้าที่ซุกซ่อนและยากต่อการสำรวจ

2) ด้านศุลกากรเชิงของ สถานการณ์การลักลอบในปัจจุบันแตกต่างไปจากสถานการณ์เดิมๆ มาก กล่าวคือ ผู้ที่เคยลักลอบหนีศุลกากรทั้งที่เคยถูกปราบปรามและสามารถเล็ดลอดสายตาของฝ่ายราชการไปนั้น เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันได้ค่อนข้างดี ส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นจากการมีสำนึกของผู้กระทำความผิด และอีกส่วนหนึ่งอาจเกิดขึ้นจากความไม่คุ้มค่ากับการลักลอบหนีศุลกากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีทำให้ภาษีและอากรถูกกำหนดไว้ค่อนข้างต่ำมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ที่สำคัญการค้าในลักษณะลักลอบหนีศุลกากรถือว่าเป็นการค้าในระบบแม้บางครั้งผลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถหาช่องทางสำหรับการป้องกันและปราบปรามได้เพราะติดเงื่อนไขหลักฐานพยานต่างๆ แต่เครื่องมือทางกฎหมายที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้ในปัจจุบันนี้ คือ การใช้มาตรการการตรวจสอบทรัพย์สินจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้ที่เคยทำการค้าในลักษณะลักลอบหนีศุลกากรจึงพากันดำเนินการค้าในระบบมากขึ้นด้วยการผ่านพิธีการศุลกากรและชำระภาษีอากร และในขณะเดียวกันด้านศุลกากรก็ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้นำสินค้าเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น

3) ด้านศุลกากรแม่สาย นายด่านมีความเห็นว่า ด้านศุลกากรแห่งนี้ให้ความสำคัญกับการป้องกันในอนาคตเพิ่มมากขึ้น แต่ในอดีตที่ผ่านมาการใช้มาตรการทางกฎหมายนั้นดูเหมือนจะไม่ค่อยได้ผลในทางบวกมากนัก จึงดำริให้ใช้วิธีการปราบปรามโดยอาศัยหลักรัฐศาสตร์มากขึ้น

4) ด้านศุลกากรแม่สะเรียง นายด่านอธิบายว่า แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแนวทางป้องกันและปราบปรามที่ด่านศุลกากรแม่สะเรียงปฏิบัติอยู่ในระดับน่าพอใจ แต่ในอนาคตด่านก็จะเพิ่มความเข้มข้นของมาตรการที่ปฏิบัติให้มากขึ้น ทั้งด้านการลาดตระเวน การประสานงาน รวมทั้งการหาข่าวซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการป้องกันและปราบปราม

5) ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน นายด่านกล่าวว่า มีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านข่าวกรองรวมทั้งการจัดการความเสี่ยงที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ แนวทางปฏิบัติในอนาคตจำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ หากมีความจำเป็นต้องร่วมมือกันในระดับประเทศก็ต้องขอความร่วมมือ อย่างไรก็ตามนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือเห็นว่าเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการหลบหนีศุลกากรมีประสิทธิภาพด่านศุลกากรมีความจำเป็นต้องลงทุนในเทคโนโลยีระดับสูงในการตรวจสอบและจับเพื่อต่อสู้กับอาชญากร

6) ด้านบุคลากรแม่สอด นายด่านเห็นว่ามีความสิ้นเปลืองงบประมาณ และมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม ดังนั้นการป้องกันในอนาคตจะเน้นเรื่องการหาข่าวการลักลอบหนีศุลกากร และการประสานร่วมมือกับสำนักงานศุลกากรภาค ดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้มากยิ่งขึ้น

7) ด้านศุลกากรเชียงดาว ปัจจุบันอยู่ในช่วงปิดจุดผ่อนปรน นายด่านเสนอความเห็น ว่าหากเปิดจุดผ่อนปรนก็จะทำให้การค้าชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ มีความเข้มข้นเพิ่มขึ้น มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันปัญหาการลักลอบหนีศุลกากรก็คือ เน้นการให้บริการผ่าน พิธีการศุลกากร โดยรับประกันระยะเวลาการผ่านพิธีการใบขนสินค้า เพิ่มความสะดวกและสร้าง ความรวดเร็วในการตรวจปล่อยสินค้า รวมทั้งต้องควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการออก หลักฐานการชำระค่าอากรหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามความเป็นจริง การใช้มาตรการด้านบริการและ ความโปร่งใสเช่นนี้ นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือเชื่อว่าสามารถจูงใจให้ผู้ทำการลักลอบหันมา ปฏิบัติพิธีการทำใบขนสินค้ากันมาก ในระยะยาวจะมีการลักลอบหนีศุลกากรลดน้อยลงจนหมดไป จากระบบ

8) สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและปราบปรามมีความ คิดเห็นคล้ายคลึงกับด้านศุลกากรเชียงแสนและด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน คือ มุ่งเน้นให้นำ เทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกัน ด้วยการนำเครื่องเอ็กซเรย์มาใช้ในการตรวจสอบสินค้านำเข้าใน- ส่งออกนอกราชอาณาจักร ตามด้านศุลกากรที่มีปริมาณการนำเข้า-ส่งออกสูง เช่น ด้านศุลกากรแม่- สายและด้านศุลกากรแม่สอดควบคู่กับการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้ง ประชาชนในท้องถิ่น เพื่องานการข่าวและการร่วมมือกันปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม

9) ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ นายด่านเห็นว่า ด้านศุลกากรแห่งนี้ให้ ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและปราบปราม การประสานงาน และ การวางแผนกับหน่วยงานอื่นๆ แต่เพื่อประโยชน์ระยะยาว ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ได้ กำหนดให้มีการพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะงานด้านการสืบสวน การติดตาม การหาข่าว ทั้งบนเส้นทาง ที่แหล่งเก็บและตามแหล่งจำหน่ายให้ดียิ่งขึ้น ไปพร้อมๆ กับ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วขึ้น แต่ก็จำเป็นต้องมีการเร่งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถใช้งานระบบที่พัฒนาขึ้นมาให้มีประสิทธิภาพมากควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน แต่การ ปราบปรามจะไม่ได้ผลดีถ้าฝ่ายลักลอบยังขาดจิตสำนึกที่ดีต่อการค้าขายนอกระบบและยังคงทำ การค้านอกระบบอยู่เช่นเดิมอย่างไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย กรณีดังกล่าวด้านศุลกากรท่าอากาศยาน เชียงใหม่จึงได้ทำการสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปให้ปฏิบัติ

และ/หรือประกอบอาชีพการค้าที่ถูกกฎหมายรวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงผลร้ายของการละเมิดกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

จากรายละเอียดการสัมภาษณ์ที่อธิบายมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า แนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรในอนาคตของด่านศุลกากร คือ

1. สร้างความความร่วมมือทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติเพื่อร่วมมือกันป้องกันและปราบปราม อย่างจริงจัง
2. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับเป็นเครื่องมือสำรวจสินค้าขาเข้า-ขาออก
3. ใช้มาตรการให้บริการที่ดีและสร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้
4. พัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ประโยชน์ในการป้องกัน และใช้ประโยชน์สำหรับการสร้างความร่วมมือ และสร้างประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 ผลงานสำคัญของด่านศุลกากร

เนื่องจากกระบวนการทางพิธีการศุลกากร มีรายละเอียดของพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมาก ภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หน้าที่การเรียกเก็บอากรกับของที่นำหรือพาเข้ามาในหรือส่งหรือพาออกนอกราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2530 รวมทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันระบบการค้าระหว่างประเทศมีความแตกต่างไปจากเดิมมากขึ้น ทั้งภายใต้ความร่วมมือในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก และกลุ่มสนธิสัญญาเขตการค้าต่างๆ รวมทั้งข้อตกลงเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคีที่ประเทศในภูมิภาคเดียวกันนิยมร่วมมือกันทางการค้า ทำให้บทบาทของด่านศุลกากรซึ่งเป็นด่านแรกที่ต้องปฏิบัติหน้าที่กรองสินค้าผ่านเข้าออกเป็นหน่วยงานแรก ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สอบถามนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือในประเด็นผลงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ผลการดำเนินงานด้านพิกัดอัตราศุลกากร

เนื่องจากพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ.2530 มีข้อกำหนดที่สำคัญไว้ 4 ภาค คือ ภาคที่ 1 คือ หลักเกณฑ์ในการตีความพิกัดอัตราศุลกากร ภาคที่ 2 คือ พิกัดอัตราอากรขาเข้า ภาคที่ 3 พิกัดอัตราอากรขาออก และภาค 4 ของที่ได้รับการยกเว้นอากร แต่เนื่องจากในแต่ละภาคมีเงื่อนไขหรือรายละเอียดที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมากซึ่งอาจจะมีผลต่อการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง หรือเกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติ นายด่านศุลกากรแม่สาย กล่าวว่า “ด่านสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้ถูกต้องตามพิกัดศุลกากร” การปฏิบัติงานเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรทั้งหมดนั้นเป็นการดำเนินงานตามที่กรมศุลกากรกำหนดทั้งหมด คือ เป็นไปตามระเบียบที่กรมศุลกากรได้มอบหมาย

หรือเกี่ยวกับเรื่องของการลด งดเว้น ยกเว้น ซึ่งได้แจ้งประกาศให้แต่ด้านถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และที่สำคัญด้านศุลกากรแต่ละแห่งไม่มีอำนาจในการสั่งเพิ่มหรือลดพิกัดอัตราศุลกากรได้เองนอกเหนือจากแนวทางที่ให้ปฏิบัติ

นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือส่วนใหญ่ อธิบายในทำนองเดียวกันว่างานด้านพิกัดอัตราศุลกากรต้องถือปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบ และคำสั่งกรมศุลกากรอย่างเคร่งครัด ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน แก้ไข เพิ่มเติม เช่น มูลค่าของสินค้าที่นำเข้าทางไปรษณีย์ที่ได้รับการยกเว้นอากร ให้มีมูลค่าการยกเว้นที่สูงขึ้นจากเดิมสิทธิยกเว้นหีบห่อละไม่เกิน 500 บาท ให้เป็นหีบห่อละไม่เกิน 1,000 บาท ก็เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กรมศุลกากรได้ประกาศ หากคำสั่งหรือระเบียบใดมีปัญหาในแง่ของการปฏิบัติทางด้านศุลกากรแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติเรื่องนั้นๆ กับส่วนกลาง ซึ่งผลของการหารือเป็นไปในแนวทางใดทุกด้านศุลกากรก็จะต้องนำเรื่องนั้นมาปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกด้าน แต่ด้านที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพิกัดอัตราศุลกากรมากที่สุดในขณะนี้ คือ ด้านศุลกากรเชียงแสน โดยนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือกล่าวว่า ปัจจุบันอัตราอากรสินค้านำเข้าอยู่ในระดับต่ำ ตั้งแต่ร้อยละ 0-30 เช่น กรณีสินค้านำเข้าตามข้อตกลงไทย-ลาว (ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน: AFTA) ปัจจุบันอัตราอากรสินค้านำเข้าคงเหลือร้อยละ 5 ส่วนข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-กับจีน มีผลทำให้สินค้าประเภทผัก - ผลไม้ที่มีใบรับรองเมืองกำเนิด (C/O) มีอัตราอากรสินค้านำเข้าลดลงเหลือร้อยละ 0 คงมีเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยรวมถึงสินค้าบางชนิด เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ จะมีอัตราอากรสูง เพราะเป็นนโยบายรัฐบาล

จากรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ข้างต้น สรุปได้ว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรของด่านศุลกากรแต่ละแห่งต้องปฏิบัติตามที่กำหนดจากกรมศุลกากร ด้านศุลกากรแต่ละแห่งไม่สามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าหากมีปัญหาด้านการปฏิบัติก็ต้องทำการประสานเพื่อแก้ไขปัญหากับกรมศุลกากรโดยตรง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันมีข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้อัตราอากรของสินค้าประเภทเดียวกันของแต่ละด่านมีอัตราแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประเทศเพื่อนบ้านมีข้อตกลงทางการค้ากับไทยในเรื่องใด ซึ่งด้านศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่การค้ากับประเทศนั้นๆ ก็ต้องดำเนินการจัดการเก็บอากรตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้นๆ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

เนื่องจากด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือหรือในพื้นที่ของสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลสินค้าขาเข้าและออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นด่านศุลกากรส่วนใหญ่จึง

เสมือนผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนของไทย นอกจากนั้นด้านศุลกากรแต่ละแห่งอาจมีการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ อีกด้วย ดังกรณีของด่านศุลกากรเชียงแสน นายด่านอธิบายนว่า มีการเปิดประชุมร่วมกับหน่วยงานในต่างประเทศทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง มีทั้งเดินทางไปประชุมในต่างประเทศเช่น จีน พม่า และลาว และผู้แทนจากต่างประเทศมาประชุมในไทย ความสัมพันธ์กับต่างประเทศดีเยี่ยมทุกประเทศ ส่วนสำนักงานศุลกากรภาคที่3 ก็จัดให้มีการเดินทางไปประชุมหารือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและแสวงหาความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านศุลกากรในประเทศใกล้เคียง เช่น จีน พม่า ลาว เวียดนาม รวมทั้งมีการริเริ่มจัดแข่งขันฟุตบอลเชื่อมความสามัคคีระหว่างศุลกากรของ 4 ชาติ ได้แก่ ไทย จีน (คุนหมิง) พม่า ลาว แม้แต่ด่านศุลกากรแม่สายเป็นด่านที่เคยพบปัญหาการปิดด่านอยู่บ่อยครั้งเนื่องจากปัญหาภายในประเทศ และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยังต้องมีการประสานความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ในขณะที่ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ มีพื้นที่รับผิดชอบไม่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านประเทศใดเลยก็มีส่วนสำคัญในการดูแลสินค้าขาเข้าและขาออกไปยังต่างประเทศผ่านท่าอากาศยานเชียงใหม่ บุคคลภายนอกมักจะเห็นว่าด่านศุลกากรแห่งนี้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านน้อย แต่ข้อเท็จจริงแล้วด่านให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านมาก จึงจัดการร่วมประชุมและเพื่อศึกษาดูงานระหว่างประเทศกับประเทศหลัก ๆ เช่น จีน และเวียดนาม เป็นต้น

ในระยะหลังนี้บทบาทของด่านศุลกากรยิ่งเพิ่มมากขึ้นต่อไปอีก เมื่อประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศจีน ข้อตกลงดังกล่าวช่วยทำให้ปริมาณการค้าระหว่างสองประเทศมีมากขึ้น แต่ในทางกลับกันข้อตกลงเขตการค้าเสรีได้สร้างความสะดวกทางการค้าระหว่างสองประเทศค่อนข้างมากมีการปรับลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคทางการค้าโดยเฉพาะการปรับลดพิกัดอัตราศุลกากรมีผลทำให้พ่อค้าเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง ช่วยลดต้นทุนสินค้าให้ประหยัดลงกว่าเดิม แต่การปฏิบัติงานด้านพิกัดอัตราศุลกากรของด่านศุลกากรยังมีอยู่ค่อนข้างมากตามปริมาณสินค้าที่นำเข้า นายด่านศุลกากรเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของด่านศุลกากรยิ่งช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองให้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับความคิดเห็นของนายด่านศุลกากรเชียงของ ที่อธิบายนว่าบทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในขณะนี้ไม่มีปัญหาอะไร สามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ แต่ก็เห็นว่าแม้จะเกิดปัญหาความสัมพันธ์ขึ้นบ้างเป็นครั้งคราว ทั้งสองฝ่ายก็สามารถสร้างความปรองดองกันได้ในช่วงเวลาอันรวดเร็ว เพราะมีกลไกด้านการประชุมหารือกันทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ดังนั้นด่านศุลกากรจึงเป็นทั้งผู้ประสานความสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นไปในคราวเดียวกัน แต่ในมุมมองของนายด่านศุลกากรแม่สะเรียงกลับมีความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม

โดยเชื่อว่างานด้านศุลกากรไม่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมากนัก เนื่องจากอำนาจในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศครอบคลุมไม่ถึงระดับด้านศุลกากร รวมทั้งมีข้อจำกัดภายในประเทศ คือ ด้านศุลกากรบางแห่งมีข้อจำกัดด้านสภาพภูมิประเทศ และข้อจำกัดจากปัจจัยภายในประเทศของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการเมืองและรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกัน ประเทศเพื่อนบ้านมีลักษณะให้ชนเผ่าตามชายแดนปกครองเองโดยมีอำนาจรัฐควบคุมอยู่ห่าง ๆ ดังนั้นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างด้านศุลกากรกับประเทศเพื่อนบ้านจึงมีน้อยกว่าความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าที่อยู่ใกล้เคียงกับด้านชายแดน และตามแนวชายแดนไทย-พม่า นั้น สถานการณ์ปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยด้านศุลกากรเท่าใดนักเพราะที่พื้นที่แนวตะเข็บชายแดนด้านนี้ยังไม่เป็นรูปธรรมในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้ในขณะนี้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่านั้นไม่ค่อยดีนักมาจากปัญหาการจัดเก็บภาษีการค้าของประเทศเพื่อนบ้านยังไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการถูกโกงหรือค้างชำระค่าสินค้าโดยไม่มีการกำหนดของพ่อค้าชายแดนเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ส่วนความสัมพันธ์ที่เสื่อมลงส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความไม่มั่นคง ความไม่มีเอกภาพทางการเมืองและการปกครอง ประกอบกับปัญหาการไม่มีกฎระเบียบที่แน่ชัดเกี่ยวกับการค้าชายแดนนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งกระทั่งนำไปสู่การเปิด-ปิดพรมแดน

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่พบจากการสัมภาษณ์ คือ ด้านศุลกากรแม่สะเรียง และด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน จะมีพื้นที่รับผิดชอบติดตามแนวชายแดนไทย-พม่า นายด่านศุลกากรทั้งสองแห่งมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านยังไม่ค่อยดีนักตรงข้ามกับนายด่านศุลกากรแม่สอดที่เห็นว่าด้านศุลกากรมีส่วนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ค่อนข้างดีแต่เป็นไปในลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม คือ สร้างความสัมพันธ์โดยผ่านคณะกรรมการพัฒนาธรรมไทย-พม่า และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นแม่สอด-เมียวดี คณะกรรมการเหล่านี้มีบทบาทด้านการประสานเป็นการภายในอย่างไม่เป็นทางการกับหัวหน้าส่วนราชการฝั่งพม่าเป็นบางครั้ง และช่วยสร้างบรรยากาศทางการค้าของทั้งสองประเทศให้เป็นไปอย่างร่มรื่น แม้บางครั้งจะพบปัญหาเกี่ยวกับการปิดด่านชายแดนอยู่บ้างแต่ก็สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์กันลุล่วงด้วยดี การปิดด่านแต่ละครั้งจึงเป็นไปในเวลาสั้นๆ เท่านั้น นอกจากนี้ด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือเห็นว่าความสัมพันธ์ที่ดีส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากแนวทางการบริหารราชการรูปแบบ CEO ที่กำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดตากไว้ว่า “บ้านเมืองน่าอยู่ ประชูปการค้าชายแดน ชุมชนเข้มแข็ง ขจัดความ ยากไร้ใส่ใจทรัพยากร สิ่งแวดล้อม พร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว” ซึ่งวิสัยทัศน์นี้มุ่งส่งเสริมการค้าชายแดนซึ่งมีส่วน

เกี่ยวข้องกับบทบาทของด่านศุลกากรโดยตรง ทำให้ด่านฯ จำเป็นต้องเข้าร่วมประชุมและวางแผนโครงการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นๆ ในจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้

จากรายละเอียดนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือที่นำมาอธิบายข้างต้น แสดงว่า นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือมีความเชื่อมั่นในบทบาทของศุลกากรในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในช่วงหลังที่ประเทศไทยทำข้อตกลงทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมีผลต่อการปรับลดเงื่อนไขสำคัญทางการค้าที่เป็นประโยชน์ต่อนักธุรกิจทั้งสองฝ่าย ด่านศุลกากรจึงเสมือนทูตคนแรกที่มีส่วนประสานบทบาทจนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางด้านการค้าเป็นไปอย่างราบรื่น คงมีเฉพาะนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือส่วนหนึ่งที่สังกัดด่านศุลกากรที่มีแนวพรมแดนติดกับประเทศพม่าที่ยังมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นที่ผ่านบทบาทของศุลกากรนั้นเป็นความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยมากกว่าความสัมพันธ์ในระดับชาติ

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากรนั้น ประกอบด้วย ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ปัญหาด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ปัญหาด้านกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการอัตราศุลกากร และปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผลการสรุปการสัมภาษณ์จากนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ มีดังนี้

4.1 ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร

ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากรตามความคิดเห็นของนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ ปัญหาโดยรวมมีดังนี้ คือ บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านพิกัดอัตราศุลกากรและราคามียังไม่พอเพียง แต่ด่านศุลกากรได้พยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในองค์กรทุกๆ ระดับทั้งข้าราชการและลูกจ้างอย่างสม่ำเสมอด้วยการจัดให้มีการสัมมนา-อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการทำงาน และสามารถตัดสินใจในเรื่องการปฏิบัติพิธีการ การให้บริการและการอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการมากขึ้น

นอกจากนี้ด่านศุลกากรยังพบปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรในด้านอื่นๆ อีก คือ ปัญหาบุคลากรไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานหรือการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติให้ดีที่สุดเท่าที่ควร โดยเฉพาะการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการค้าชายแดน ปัญหาความไม่เข้าใจในระเบียบปฏิบัติของกรมศุลกากรในการนำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักรของผู้ประกอบการ และ

ปัญหาการขาดความกระตือรือร้นของบุคลากรได้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลในด้านการจัดเก็บภาษีอากร แต่ยังไม่ถือเป็นอุปสรรคมากนักผู้บริหารยังสามารถหาทางแก้ไข หรือหาทางกระตุ้นให้แก่บุคลากร ซึ่งเชื่อว่าเป็นไปได้ในทางที่ดีขึ้น ปัญหาบุคลากรไม่มีความประสงค์มาปฏิบัติหน้าที่ที่ด่านศุลกากร โดยเฉพาะด่านศุลกากรที่อยู่ห่างไกล และปัญหาจำนวนบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหานี้เกิดขึ้นจากสาเหตุด่านศุลกากรต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปอยู่ตามจุดต่างๆ ซึ่งมีการนำเข้าไป-ส่งออกนอกราชอาณาจักร เพื่อคอยทำหน้าที่ควบคุมและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บภาษี และจากสาเหตุกรมศุลกากรได้ปฏิรูปการทำงานด้วยการนำระบบคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วยการทำงาน แต่ระบบยังไม่สมบูรณ์ ทำให้จำเป็นต้องทำงานทั้งระบบคอมพิวเตอร์แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (ระบบ Electronic Data Interchange: EDI) และระบบดั้งเดิม (Manual) ไปพร้อมกัน ทำให้มีปริมาณเพิ่มเป็นสองเท่าแต่คนเท่าเดิม

จากรายละเอียดการสัมภาษณ์ พบว่า ด่านศุลกากรพบปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่สำคัญดังนี้

1. ปัญหาการขาดความรู้ความชำนาญในหน้าที่และงานที่ต้องปฏิบัติ
2. ปัญหาการขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน
3. ปัญหาบุคลากรไม่ประสงค์มาทำงานที่ด่านศุลกากรเพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ
4. ปัญหาบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอกับภาระของงานที่เพิ่ม

4.2 ปัญหาด้านเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงาน

จากการสัมภาษณ์นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ ต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานไว้หลายแง่มุม คือ ปัญหาเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านการปราบปราม เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ วิทยุสื่อสาร อาวุธ ฯลฯ ยังไม่พอเพียง รวมทั้งเครื่องมือสำหรับการใช้งานบางอย่างเก่าล้าสมัยและหมดอายุการใช้งาน ปัญหาอุปกรณ์สำหรับงานด้านพิธีการศุลกากร โดยเฉพาะจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่รับผิดชอบจริงรวมทั้งระบบการสื่อสาร-สายสื่อสารคอมพิวเตอร์ก็ยังเป็นปัญหาอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับปัจจุบันหลายด่านศุลกากรใช้ระบบให้บริการด้วยคอมพิวเตอร์ระบบ EDI แก่ประชาชนทั่วไป หรือบริษัทต่าง ๆ ผู้ประกอบการต่าง ๆ ยังไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับทางด่านศุลกากรทำให้เห็นว่าการลงทุนที่ยังไม่คุ้มค่า เนื่องจากเป็นการค้าขายเล็ก ๆ ดังนั้นระบบคอมพิวเตอร์ไม่ดีและไม่สอดคล้องกับผู้รับบริการ มีผลต่อคุณภาพการบริการที่มักเป็นไปอย่างล่าช้า และปัญหาในหน่วยการตรวจปล่อยผู้โดยสารก็ยังขาดเครื่องมือที่ทันสมัยในการช่วยสุ่มตรวจแทนคน

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่พบในปัจจุบัน มี 2 ปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาอุปกรณ์เก่าไม่ทันสมัยและหมดอายุ และปัญหาความไม่เพียงพอของระบบคอมพิวเตอร์สำหรับการทำงานด้านพิธีการศุลกากร

4.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายระหว่างประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายระหว่างประเทศนายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ จำนวน 5 ราย แสดงความคิดเห็นมีรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านศุลกากรมีปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านพิธีการศุลกากรมักพบปัญหาเกี่ยวกับด้านพิกัดอัตราศุลกากร ปัญหาความไม่เข้าใจในเรื่อง กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ สำหรับการนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรสินค้าบางอย่าง หรือบางรายการ ทำให้เกิดขึ้นตอนมากเกิดความผิดพลาดบ่อย ๆ และไม่มีผู้ที่มีความรู้คอยให้คำแนะนำ

นอกจากนี้ด่านศุลกากรยังพบปัญหากฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศที่มีปัญหาภายในประเทศ ทำให้กฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศยังล้าหลังกว่าประเทศไทยมาก และที่สำคัญยังมีปัญหาจากการขาดความมีมาตรฐานและความแน่นอนในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายซึ่งต้องรอการพัฒนาอีกระยะหนึ่ง

จากรายละเอียดข้างต้น พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายระหว่างประเทศและส่งผลกระทบต่อการศุลกากรของไทย คือ ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ ปัญหาประเทศเพื่อนบ้านมีกฎหมายการค้าระหว่างประเทศล้าหลัง และปัญหาความมีมาตรฐานและความแน่นอนในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย

4.4 ปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดเก็บอากร

นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ จำนวน 6 ราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดเก็บอากร ดังนี้ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดเก็บของผู้นำเข้าหรือส่งออกทั้งนี้มีมูลเหตุมาจากการค้าตามแนวชายแดนของไทยเดิมเป็นการค้าชายแดนที่มีลักษณะค้าขายเล็กน้อยไม่ผ่านระบบพิธีการศุลกากร แต่เมื่อสถานการณ์ของโลกและกฎหมายทางการค้าเปลี่ยนแปลง ทำให้การค้าขายขยายตัวจนต้องมีการปรับ ให้การนำเข้าใน-ส่งออกนอกราชอาณาจักรโดยผ่านพิธีการศุลกากร ระยะนี้จึงถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากรของผู้นำเข้าและส่งออก ทางด่านศุลกากรจำเป็นต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้โดยการจัดสัมมนา อบรมให้แก่ผู้นำเข้า-ส่งออกให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ในทางปฏิบัติด้านการจัดเก็บใน

ปัจจุบันของด่านศุลกากรแต่ละแห่งก็พบปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับมีมาก และมีความยุ่งยากซับซ้อน แต่ในขณะที่ปฏิบัติต้องอาศัยการยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาทำให้ขาดความสม่ำเสมอในการบังคับใช้ในบางสถานการณ์ ความยุ่งยากส่วนหนึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำจากการลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรี คือประเทศไทยต้องเสียเปรียบด้านการจำหน่ายสินค้าเพราะสินค้าพืชผลทางการเกษตร ผัก ผลไม้ จากจีนเข้ามาเสียภาษีขาเข้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม คิดอัตราร้อยละ 0 และไม่ต้องเสียอากรแต่สินค้าไทยที่ถูกส่งไปยังประเทศจีน โดยเฉพาะผลไม้แม้ภาษีขาเข้าถูกกำหนดในอัตราร้อยละ 0 เช่นเดียวกันแต่ประเทศไทยต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 ให้จีน เป็นความเหลื่อมล้ำที่สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน รวมทั้งปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้าบางชนิด หรือบางประเภทยังขาดความชัดเจนและขาดความเป็นมาตรฐานสากลในการดำเนินการให้เป็นไปในทางเดียวกัน

จากรายละเอียดข้างต้น พบว่าปัญหาด้านกฎ ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดเก็บอากรที่ด่านศุลกากรพบ มีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศของผู้ประกอบการนำเข้า ส่งออกในปัจจุบัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำในแง่การให้พิกัดอัตราศุลกากรสินค้าขาเข้าและขาออกแตกต่างกัน และปัญหาความชัดเจนในการตีความแหล่งกำเนิดของสินค้าบางชนิดที่ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

4.5 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ จำนวน 4 ราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร จากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไปในการทำงานเดียวกัน ดังนี้ คือ ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นครั้งคราว แต่ปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่เพราะแต่ละครั้งมาจากการขาดความเข้าใจที่ตรงกัน สุดท้ายทั้งสองประเทศก็สามารถแก้ไขปัญหาก็หมดสิ้นไปได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการยกตัวอย่าง เช่น รัฐบาลไทยและรัฐบาลลาว มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยดี ไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างใด เพราะมีการประชุมปรึกษาหารือกันเสมอในระดับท้องถิ่น และระดับรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ

จากรายละเอียดที่อธิบายมาข้างต้น แสดงว่าปัญหาและอุปสรรคด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้ไม่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร แม้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นแต่ก็เกิดขึ้นเพียงระยะสั้นๆ เท่านั้น

4.6 ปัญหาอุปสรรคอื่นๆ

นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร ดังนี้

- 1) ปัญหาการถูกขโมยโกง หรือการค้างชำระค่าซื้อ-ขายสินค้า ที่ส่วนใหญ่จะไม่เป็นไปตามข้อตกลง
- 2) ปัญหาเรื่องการสื่อสารด้าน ภาษา ด้านประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ซึ่งโดยรวมแล้วมักจะกระทบกับต้นทุนของสินค้าที่สูงขึ้นเสมอ เช่น ปัญหาความมั่นคงภายในของประเทศเพื่อนบ้าน
- 3) ปัญหาเรื่องการลักลอบหนีศุลกากรที่มักเคลื่อนไหวเร็ว มีสถานการณ์ขึ้นลงตามสภาวะการณ์ และด้านเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป
- 4) ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของบุคลากร กรมศุลกากรควรใช้ระบบการทำงานใกล้หรืออยู่ในภูมิลำเนาของข้าราชการนั้นเพื่อขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการ การใช้ระบบนี้จะช่วยให้ข้าราชการไม่ต้องเดินทางไกลทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย
- 5) ปัญหาในเรื่องใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออก โดยที่ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออกมักจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นเช่นกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งล่าช้าทำให้สินค้าเสียหาย
- 6) ปัญหาจากการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยในบริเวณชายแดน ทำให้เป็นอุปสรรคการค้าและการจัดเก็บภาษีศุลกากร